MINISTERUL DE INTERNE

DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

JOC DUBLU LA INTELLIGENCE SERVICE

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

UZ INTERN

JOC DUBLU LA INTELLIGENCE SERVICE

SERVICIUL EDITORIAL ȘI CINEMATOGRAFIC
1982

Traducere, prelucrare și adaptare de
FLORIN FĂGĂRĂȘEANU

Coperta: VICTOR IERCA

PREFAȚĂ

John Le Carré, pe numele său adevărat David Cornwell, s-a lansat și a devenit celebru în literatura de aventuri prin romanele de spionaj (peste zece, pînă în 1980), ale căror personaje și intrigi trădează o bună cunoaștere a Serviciului secret britanic, știut sub denumirea de M.I. 6.

Studiată atent, biografia autorului lucrării Joc dublu la Intelligence Service *oferă explicația familiarității lui John Le Carré cu viața trepidantă a spionilor englezi. După absolvirea universităților din Berna și Oxford, John Le Carré a fost el însuși unul dintre funcționarii lui M.I. 6 pentru o perioadă de șapte ani.*

Activitatea la Secret Intelligence Service și-a lăsat atît de adînc amprenta asupra creației lui artistice încît critica literară britanică i-a reproșat, de-a lungul timpului, izbitoarea asemănare a eroului principal al romanelor sale, George Smiley, cu fostul director al M.I. 6, sir Maurice Oldfield.

Acțiunea romanelor, care se leagă între ele de la primul și pînă la cel mai recent, prin personaje, locuri și terminologie, este constituită cu minuțiozitatea profesionistului de elită, dar și cu talentul scriitorului consacrat.

Bazat pe fapte reale, în care au fost implicați agenți și ofițeri englezi de informații, Joc dublu la Intelligence Service *oferă detalii asupra sistemului de organizare a serviciilor*

secrete britanice și asupra argoului profesional utilizat, care însă trebuie privite cu rezervă, cunoscute fiind, pe de o parte, strictețea legislației engleze privind activitatea secretă a serviciilor de spionaj și contraspionaj, iar, pe de altă parte, preocuparea pentru lansarea unor acțiuni de dezinformare de mare amploare.

În Joc dublu la Intelligence Service *oferim (cu rezervele de rigoare) ofițerului de securitate o lucrare de specialitate (acțiune și terminologie), „îmbrăcată" într-o haină literară.*

VALEAN GAVRILA

O vizită neașteptată

Lui George Smiley, ploaia, care începuse încă din timpul nopții, îi crease o proastă dispoziție. Îmbrăcămintea îi era puternic îmbibată cu apă, pardesiul, confecționat dintr-o stofă neagră, reținuse parcă toată umezeala străzii. Din motive de vanitate, nu purta pălărie, considerind, pe bună dreptate, că arată ridicol.

Ziua aceea fusese pentru el deosebit de grea. Se sculase prea tîrziu, după ce lucrase pînă spre dimineață, obicei pe care-l abandonase de cînd fusese pensionat fără voie.

La un pas de intrarea în parcul Heywood Hill, se trezi față-n față cu Roddy Martindale, care tocmai ieșea din frizeria lui Tumper, unde își aranja săptămînal frizura. Martindale nu avea nici un ascendent asupra lui Smiley, fie el profesional, fie moral. Lucra în „sectorul dulce" al Foreign Office-ului [1] și, între altele, avea misiunea de a lua masa cu demnitari aflați în vizită. Cu ani în urmă, nimerise într-un comitet guvernamental, ce coordona serviciul de informații.

Parcă pentru a nu dezminți părerea proastă pe care Smiley o avea despre el, Martindale începu să-l bombardeze cu întrebări cunoscute deja de treizeci de ani. Neavînd încotro, Smiley acceptă invitația de a cina împreună, la un club din Manchester Square, club la care erau amîndoi membri, dar pe care-l ocolea, mai ales din cauza prezenței lui Roddy.

După cum era și de așteptat, Martindale începu să evoce ultimele zile ale lui Control [2].

---

[1] Denumire uzuală a Ministerului Afacerilor Externe al Marii Britanii. *(N.T.)*

[2] Numele conspirativ folosit de autor pentru fostul director al Departamentului (M.I. 6 — Direcția de spionaj a Marii Britanii). *(N.T.)*

— George, șeful tău este singurul care a reușit să-și ascundă numele față de noi. Numai tu l-ai știut; față de tine nu avea nici un secret, nu-i așa? Erați uniți ca doi frați: „Cei doi complici, Smiley și Control", așa vi se spunea...

— Mă măgulești!

— Lasă, George, știi că sînt copoi bătrîn! Doar pentru că l-ai ținut isonul ai fost dat afară. Nu încerca să mă înșeli. Din acest motiv ți-a luat locul Bill Haydon. De asta a ajuns el „paharnicul" lui Percy Alleline și nu tu.

— Dacă zici tu, Roddy!

— Da, și-ți mai spun ceva! Control n-a murit! N-a avut nici un atac de cord, cum se vorbea! L-au văzut băieții pe stradă!

— Este ridicol, e cea mai idioată poveste pe care am auzit-o vreodată!

— S-ar putea să ai dreptate; cel care s-a jurat că l-a văzut mai și minte din cînd în cînd. Dealtfel, scandalul din Cehoslovacia[1] este cel care a bătut ultimul cui în coșciugul lui Control: agentul care a fost împușcat în spate și atacul preset în legătură cu acesta. Uneori aproape că nu pot crede că Percy Alleline a ajuns șef. Tu poți? Răspunde-mi, tu te pricepi la oameni. Care i-a fost secretul, rețeta utilizată?

Roddy întreba toate astea, aplecîndu-se mult spre George, cu ochi lacomi și excitați.

— Regret, Roddy, dar nu cred că te pot ajuta. Este adevărat. Nu l-am cunoscut niciodată pe Percy ca o somitate...

— Un ambițios, sugeră Martindale, clipind din ochi. Nu se descurca niciodată singur, avea nevoie să fie condus. Acum, că se află în vîrful piramidei, cine este mîna lui dreaptă?

— Ți-am mai spus că nu te pot ajuta, repetă Smiley, vrînd să se ridice, dar Martindale încercă să-l rețină, trăgîndu-l de mînecă să se așeze din nou. Reușind să se smulgă din strînsoarea lui Roddy, Smiley își luă de la garderobă pardesiul, care se mai zvîntase puțin, și ieși în stradă. Dar ploaia nu mai contenea; turna cu găleata și, poate ca o pedeapsă, nu se zărea nici un taxi. În cele din urmă, apăru unul, dar cum Smiley se cufundase în gînduri, nu-l sesiză la timp. Reacția lui fu prea lentă pentru a-l putea lua înaintea unui

[1] Descoperirea, în apropiere de Brno, a lui Jim Ellis, spion englez. Acesta a încercat să obțină informații de la un general ceh. Acțiunea a dezlănțuit un puternic scandal diplomatic și în presă. (N.T.)

cuplu de tineri zgomotoși. Resemnat, își ridică gulerul pardesiului și plecă pe jos, prin ploaie.

Intrînd în holul apartamentului său din Baywater Street, încă marcat de convorbirea cu Roddy Martindale, Smiley observă sub cuier o umbrelă de mătase, strînsă, cu mîner de piele și inel aurit, dar fără monogramă. Fulgerător îi trecu prin minte că, odată ce umbrela era uscată, proprietarul ei trebuia să fi sosit înainte de ora 18, cînd se dezlănțuise o nouă răpăială. Remarcă, totodată, că era o umbrelă elegantă, cu vîrful metalic nu prea tocit, deși nu era nouă; că era a unui om agil, poate chiar tînăr; că vizitatorul, care știa de existența siguranței de la ușă, odată ce o pusese la loc după ce intrase, îl cunoștea. Mai mult ca sigur îi citise scrisorile și presa și nu era un ins oarecare, ci un profesionist, ca și el.

Ușa de la camera sa de lucru era întredeschisă și Smiley o împinse cu grijă.

— Peter, spuse el încetișor, cînd zări bărbatul ce sta în fotoliu.

— Dacă aș fi în locul tău, George, nu m-aș mai dezbrăca, îl întîmpină „musafirul", cu voce plăcută. Avem de făcut un drum lung.

Cinci minute mai tîrziu, îmbrăcat într-o pelerină largă, cafenie, de voiaj, singura care era uscată, George Smiley stătea confortabil, ca pasager, în mașina tip sport a lui Peter Guillam, ofițer în Departament. Se îndreptau spre Ascot, localitate celebră pentru caii și femeile sale, dar și reședință a lui Oliver Lacon, consilier în probleme de informații la Whitehall[1].

Peter Guillam conducea nepăsător, dar repede. Smiley, pe scaunul alăturat, se întreba cîți ani putea să aibă și se decise la patruzeci, dar, în lumina aceea slabă, îi puteai da mai puțin. „În orice caz, reflecta Smiley, mașina este mult prea tînără pentru el".

— Mă mir că nu te-au dat afară, împreună cu noi ceilalți, spuse Smiley, oarecum malițios, în timp ce-și înfășura haina mai strîns în jurul trupului. Îndeplineai toate condițiile: eficient profesional, devotat lui Control, discret...

— M-au repartizat la „vînătorii de scalpuri".

Unitatea fusese înființată de Control, la sugestia lui Bill Haydon, la începutul războiului rece, cînd răpirile și șantajul erau lucruri curente. Era formată din vreo doisprezece

[1] Sediul guvernului britanic. (N.T.)

oameni care trebuiau să rezolve acțiunile de comando, prea murdare sau prea riscante pentru rezidenții din străinătate. Activitatea de spionaj, desfășurată de „vînătorii de scalpuri", trebuia să fie gradată și să se bazeze pe un anume rafinament. Acțiunilor acestora însă le lipseau, deopotrivă, dozajul și finețea; ei lucrau solitari, motiv pentru care își aveau sediul departe de privirile celorlalți colegi, în spatele unui zid „întărit" cu cioburi de sticlă și sîrmă ghimpată.

— Pe vremea ta, continuă Peter, Departamentul era împărțit pe regiuni: Africa, Rusia, China, Asia de Sud-Est, Europa; fiecare regiune își avea omul ei. Control stătea undeva, deasupra, și ținea frîiele. Ei bine, acum toate acțiunile operative se află sub aceeași comandă, care se numește Direcția londoneză. Bill Haydon este șeful direcției, Roy Bland, adjunctul său, iar Toby Esterhase[1] aleargă de la unul la altul ca un cîine. Ei sînt „stat în stat". Își au secretele lor și nu se amestecă cu „pălmașii".

— Este, după mine, o orientare foarte bună, spuse Smiley, ignorînd ironia din vocea lui Guillam, după care întrebă brusc: Ce vești mai ai de la Jimm Ellis?

— Este în conservare...

— A, da, desigur. Poate să umble? Bănuiesc că și-a revenit, deși am auzit că rănile la coloană se vindecă foarte greu...

Mașina intră pe o alee cu pietriș, mărginită de un gard înalt acoperit de verdeață, la capătul căreia, pe o verandă luminată discret, aștepta Lacon. Părăsind mașina, se îndreptară spre gazdă.

În biroul încăpător, în care Lacon îi conduse, se mai afla cineva.

— Ți-l prezint pe domnul Smiley, se adresă Lacon omului care stătea degajat într-un fotoliu imens.

— Dar îl cunosc, cred că am avut odată o acțiune comună.

Vocea musafirului avea un accent tărăgănat, din sud, care însă nu putea ascunde influența colonială.

— Mă numesc Tarr, Ricki Tarr, din Pnang — spuse străinul.

[1] Șeful Serviciului filaj și măsuri speciale din cadrul Departamentului. (N.T.)

Informații zguduitoare

„Cît să fie de atunci, zece, doisprezece ani?" se întrebă Smiley. Printre sarcinile din vremea aceea, pe care le avea, era și selecționarea candidaților pentru Departament. Nimeni nu era acceptat sau instruit fără aprobarea lui. Din cîte îi declarase, Tarr era atunci amestecat în contrabanda cu arme, lucrînd cu o bandă de belgieni. Tatăl său era avocat în Australia, iar mama, o actriță de mîna a treia la Bradford. Propus pentru recrutare, Tarr trecuse prin cîteva centre de instruire și ajunsese la Școala de pregătire Sarratt. La absolvire, Tarr a fost lansat din nou de Departament în contrabanda cu arme, alături de vechii săi colaboratori belgieni. După ce a participat la cîteva transporturi reușite, într-o noapte, s-a îmbătat, a împușcat patru dintre ei și le-a dat foc la barcă. Imediat a fost trimis în Kenya, pentru operațiuni speciale, perioadă în care Smiley nu l-a mai avut în atenție. Cîteva incidente i se întipăriseră în memorie, întrucît erau pe punctul să devină scandaluri: în 1964, Tarr a fost trimis în Brazilia pentru a mitui un ministru aflat în încurcătură, dar, procedînd prea dur, ministrul s-a speriat și a dezvăluit totul presei. Tarr avea identitate olandeză și lucrurile ar fi trecut neobservate, dacă serviciile de spionaj din Țările de Jos nu ar fi făcut mare tapaj. Un an mai tîrziu, în Spania, acționînd în baza unei informații obținute de Bill Haydon, a șantajat un diplomat răsăritean, care se îndrăgostise de o dansatoare. Primele contacte au fost bune, dar cînd a revenit, peste o lună, să-i ceară din nou sprijin diplomatului, a aflat că acesta și-a recunoscut faptele în fața superiorilor săi, apoi s-a sinucis.

— Evenimentele despre care am să vă povestesc s-au întîmplat cu șase luni în urmă, începu Tarr. Era prin aprilie.

La Brixton[1], treburile mergeau bine. Eram vreo doisprezece prin preajmă. Dar, ca din senin, a venit o informaţie fulger, de la rezidenţa noastră din Hong Kong: în oraş se afla o delegaţie comercială sovietică, nu prea importantă, care căuta produse electrice pentru piaţa moscovită. Unul dintre delegaţi bătea cam des circiumile. Se numea Boris; fără antecedente. Fusese urmărit vreme de cinci zile, iar delegaţia mai avea de stat încă două săptămîni. Pentru agenţii locali era prea dificil să se implice, dar se aprecia că o abordare acoperită, bine mascată, ar putea da rezultate bune. Afacerea nu părea a fi cine ştie ce, dar se putea face ceva pentru rezervă, vînzare sau schimb cu un alt serviciu de spionaj, realizat îndeobşte cu trădători fără importanţă.

Asia de Sud-Est se afla pe vremea aceea în grija mea şi Peter Guillam mi-a ordonat să mă duc acolo. Am plecat în noaptea următoare cu „identitate" de australian, sub acoperirea de vînzător de automobile şi cu două paşapoarte în alb, de rezervă, care urmau să fie completate în funcţie de circumstanţe, unul pentru Boris şi unul pentru mine. Odată ajuns acolo, am studiat raportul de filaj al unuia dintre rezidenţi privind activitatea zilnică şi deplasările lui Boris, timp de o săptămînă. Insul era cam ciudat, bea noapte de noapte fără încetare. În timpul zilei, însoţea delegaţia, vizitînd fabrici, intervenind în discuţii, iar seara se întorcea la hotelul „Alexandria", unde era cazată delegaţia. Lua masa cu toată echipa, după care, aproape de ora 21, o ştergea pe uşa de serviciu şi lua un taxi pînă la barurile din centru; localul său favorit era „Cat's Cradle", unde-i cinstea pe comercianţii autohtoni, dîndu-şi importanţă. Stătea aici pînă după ora 24, apoi se ducea într-un local, numit „Angelica", unde băutura era mai ieftină. Bea mai ales coniac, dar, din cînd în cînd, ca variaţie, lua şi cîte o votcă. În seara aceea, m-am dus la „Cat's Cradle" să-l studiez. A venit la zece minute după mine, însoţit de o suedeză blondă şi masivă. Pe la miezul nopţii, Boris se ridică, declarînd fetei că trebuie să se ducă acasă pentru a se odihni, motivînd că a doua zi avea un program încărcat. Am stabilit imediat că minte. Am plecat înaintea lui şi l-am aşteptat la „Angelica". După o jumătate de oră, a venit de unul singur, s-a aşezat la o masă şi a început să bea. Atîta tot; stătea şi ingurgita alcool. Doar locul pe care şi-l alesese îmi dădea de gîndit; acoperea cu privirea

[1] Localitate în apropierea Londrei, unde se află o unitate specială (N.T.)

toate intrările, scara ce ducea la etaj, iar în stînga era apărat de un perete; comportare de profesionist. Atitudinea lui m-a făcut a doua zi să transmit la Londra că „tranzacţia nu a avut loc, persoană greu de abordat". Am primit încuviinţarea de plecare. Neavînd ce face pînă la decolare, m-am gîndit că n-ar strica să-i fac o vizită lui Boris, în camera de la hotel, să văd, totuşi, ce hram poartă. Am intrat, şi numai după ce m-am proptit cu spatele de uşa închisă, încercînd să-mi înving emoţia şi să mă obişnuiesc cu întunericul, am observat, pe pat, o femeie care, pe un ton nesigur, mi s-a adresat în rusă. Era Irina, soţia lui Boris...

— Căsătorie de convenienţă, îl completă Guillam sec. Neoficială, dar permanentă...

Smiley stătea cufundat în fotoliu cu mîinile odihnindu-se pe pîntecul său voluminos. Părea adînc concentrat în gîndurile sale. Lacon îl rupse parcă din meditaţie, întrebîndu-l:

— George, ce ai vrea să bei? şi se îndreptă în grabă spre bar, unde se aflau sticle cu alcool şi pahare. Scuză-mă că nu te-am întrebat mai devreme, dar l-am lăsat pe Riki să-ţi vorbească.

Lacon oferi musafirilor săi băutura turnată în pahare. Tarr, însă, îl ignoră, forţîndu-l să-i dea posibilitatea continuării povestirii.

— Am reacţionat calm la prezenţa Irinei. Îmi pregătisem din timp varianta de retragere şi nu-mi rămînea decît să intru în rol. I-am spus Irinei că doresc să vorbesc cu Boris într-o chestiune personală. Mi-am cerut scuze că am deranjat-o, şi i-am spus că vreau să-l aştept acolo. Într-o australiană perfectă, care i se potrivea de minune unui comerciant de automobile, am început să-i explic că, aşa cum lui nu-i place să se amestece în treburile altora, nici eu nu admit, la rîndul meu ca, într-o singură noapte să mi se fure banii şi iubita de un individ păcătos ca Boris, care nu-şi poate plăti singur viciile. Aşa s-a declanşat totul. Era 23,30 cînd intrasem în camera lui Boris şi am părăsit-o tîrziu, după miezul nopţii, cu promisiunea unei întîlniri în seara următoare. Situaţia se inversase, devenisem prietenul Irinei. Femeia era membră cu drepturi depline în delegaţia sovietică, o profesionistă versată în tranzacţiile cu textile. Cînd domnul Thomas din Adelaide, adică eu, i-a apărut în viaţă, rusoaica se afla la capătul răbdărilor privind situaţia ei şi a lui Boris. Eu i-am apărut ca un înger. Cui putea ea să-i vorbească despre soţul ei fără să păţească ceva? În delegaţie nu avea

prieteni ; nu avea încredere în nimeni, nici măcar la Mos-
cova. Umbla din hotel în hotel, din oraş în oraş, fără să i se
permită să se adreseze localnicilor sau să stabilească legă-
turi cu ei. Toate necazurile ei au început din momentul cînd
i se propusese să facă spionaj sub masca de specialist. De
atunci începuse să bea, să plîngă şi să fie suspectată de Boris.
Mi-am dat seama că fata asta era pentru mine o mină de aur.

În seara următoare, m-am întîlnit din nou cu Irina. Apoi
ne-am văzut într-o cafenea. Am luat măsuri de prevedere,
pentru că Irina se temea atît de soţul ei, cît şi de ceilalţi
membri ai delegaţiei. Am vorbit mult şi, contrar obiceiului,
a refuzat să bea. În seara următoare ne-am văzut într-un
tramvai. Apoi am închiriat o maşină şi am mers pînă la
graniţă. Irinei i-a plăcut mult plimbarea, pe care a amintit-o
mereu după aceea, dar pînă atunci nu reuşise încă să se des-
tăinuiască. În a patra seară, am dus-o pe Irina pe dealurile
care dădeau spre plaja din nord. Aici mi-a mărturisit că s-a
îndrăgostit de mine şi că este folosită de Centrul din Mos-
cova[1], pentru spionaj, atît ea, cît şi soţul ei. Bănuieşte că şi
eu sînt implicat, dîndu-şi seama de asta după vigilenţa mea
veşnic trează, după felul cum ştiu să o chestionez, „să o
ascult cu ochii“.

Boris era agentul, iar ea acoperirea. Avea de realizat o
misiune la Hong Kong şi activa în calitate de căsuţă poştală
pentru rezidenţa sovietică din zonă. Irina făcea pe curierul,
pregătea micropunctele, transmitea mesajele radio. Cele două
baruri erau puncte de control şi de întîlnire pentru legătu-
rile sale locale.

Atunci, seara, a cedat complet. Mi-a spus toată povestea
vieţii ei de la naştere pînă la mine, alias colonelul Thomas.
Mamă, tată, amoruri timpurii, recrutarea, pregătirea, căsă-
toria ei infectă şi totul : cum au fost, ea şi Boris, antrenaţi
în echipă, cum au rămas împreună de atunci încoace. Mi-a
spus numele ei real, cel conspirativ, celelalte nume sub care
a lucrat şi a transmis, după care mi-a arătat arsenalul ei :
stiloul cu cerneală simpatică, aparatul de fotografiat mascat
în brichetă etc... Totul era marfă de serie, dar de primă ca-
litate. Mi-a dat o mulţime de detalii despre rezidenţa lor de
aici : mesageri, case conspirative, căsuţe poştale etc. În final,
Irina m-a făcut să înţeleg că deţine un mare secret şi mi-a

[1] Denumire dată de autor Serviciului de informaţii sovietic —
K.G.B. (N.T.)

spus că ne aflam amîndoi într-o primejdie de moarte, mai mare decît ne puteam imagina ; dar ceea ce mă îngrijora era că intrasem în criză de timp. Mi-era teamă că pleacă la Moscova înainte de a se destăinui complet. Fiind deja miercuri, delegaţia urma să părăsească Hong Kongul vineri. Ajunsesem pînă în acel moment la convingerea că Irina dorea să trădeze. Îmi rămăseseră doar două zile pentru a o determina să facă pasul. Timpul fiind foarte scurt, m-am văzut nevoit să iau legătura cu Departamentul, prin intermediul staţiei de radio din rezidenţa noastră. Am solicitat o convorbire directă cu şeful. Întrucît rezidenţa funcţiona sub acoperirea de firmă de export-import, codificarea notei mi-a luat o jumătate de oră. În acel moment, eram singurul care cunoştea conţinutul mesajului. Solicitasem procedura de urgenţă pentru un caz tipic de trădare, adăugînd toate pretenţiile specifice, pe care însă Irina nu le ceruse : bani, cetăţenie, o nouă identitate. Am făcut o prezentare la zi a activităţii sale, participarea la diferite acţiuni, inclusiv a sarcinilor date de Centru. Am trimis nota fulger şi strict confidenţială, ceea ce teoretic o făcea invulnerabilă celor de la staţia de radio.

— Ne-ai spus mai devreme că Irina deţinea un mare secret. Ai pomenit despre acesta în telegramă ?

— Desigur. Am comunicat Londrei ce-mi spusese ea.

— Ce anume, exact ?

— Mesajul meu suna aşa : „Pretinde că deţine informaţii ce privesc securitatea Departamentului, dar nu mi le-a comunicat încă“. Am aşteptat răspunsul toată ziua, dar pînă seara nu primisem nimic. Alertat, am trimis, tot fulger, o nouă notă. Mi s-a răspuns doar atît : confirmăm primirea. În cele din urmă, mesajul a venit : nu avea nici o legătură cu cele solicitate. În plus, îmi cereau relaţii privind secţiile în care lucrase ea, numele contactelor şi legăturilor sale din Centrul moscovit. Le-am încropit în grabă un răspuns, pentru că la ora 15 aveam o întîlnire cu Irina într-o biserică. Îi plăcea să viziteze o anumită biserică din oraş. Nu era religioasă, dar o destindea atmosfera de acolo. Am ajuns la locul stabilit la timp, dar ea n-a venit. A fost prima dată cînd întîrzia. Întîlnirea de control era fixată după trei ore, dar n-a apărut nici atunci. Dacă avea necazuri, trebuia să-şi lase costumul de baie pe fereastră, la uscat. Am trecut pe la hotel, dar şi acest semn lipsea. Mi-a venit imediat ideea să mă duc la aeroport. După multe încercări infructuoase, am reuşit să aflu că spre Moscova plecase un avion neprogramat, o ur-

gență medicală: o femeie bolnavă, aflată în comă. Fuseseră nevoiți să o transporte pînă la aeronavă pe o targă, fața fiindu-i toată bandajată. A fost însoțită de doi brancardieri și un medic. Am bănuit imediat că era Irina.

— Poate fusese, într-adevăr, un accident. Din cîte am reținut, nu trecuseră decît 24 de ore de la transmiterea mesajului spre Londra. O asemenea operativitate poate cu greu fi pusă pe seama alor noștri, chiar dacă am admite că există un trădător în Departament, spuse Smiley gînditor.

— Ba, dimpotrivă, s-ar putea foarte bine, dacă cineva din Departament ar fi un mesager fidel Moscovei.

— Mai curînd, cred că v-au descoperit legătura Boris sau însoțitorii ei. Undeva, poate o fi comis ea vreo greșeală.

— Nu cred, dar ascultați. Ca o ultimă măsură de legătură aveam două căsuțe poștale. Una dintre ele era în biserică, sub strană. Ei bine, aici am găsit nu o scrisoare, ci un jurnal întreg. Am aici copia lui — și scoase de sub haină un notes șifonat. Dacă nu vă deranjează, vă voi citi din el.

Și Tarr începu să spicuiască din jurnalul Irinei, care era formulat ca un monolog autobiografic, dar, ceea ce a atras atenția de la bun început, au fost rîndurile referitoare la un coleg al Irinei, Ivlov. Acesta, pentru a cîștiga sentimentele Irinei, i-a destăinuit un secret care nu trebuia să ajungă la urechile niciunuia din Direcția londoneză, întrucît acolo nu poate fi nimeni considerat de încredere pînă la rezolvarea cazului. Ivlov a spus că lucrase pentru Karla, cadru important al Serviciului secret sovietic. Ivlov se aflase în Anglia, sub acoperirea de șofer și ajutor de cifror la ambasada sovietică, dar sarcina lui principală era de a servi o „cîrtiță"[1] existentă în interiorul Departamentului.

„Cîrtița" lui Karla, reieșea din jurnalul Irinei, fusese recrutată din rîndul marii burghezii britanice.

„Cîrtița" în serviciul căreia se afla Ivlov la Londra se numea „Gerald" și făcea obiectul unei conspirativități absolute. Deși în aparență Ivlov părea un umil funcționar diplomatic, îndeplinind mărunte sarcini auxiliare, era, de fapt, un om de seamă, adjunctul conspirat al colonelului Poliakov, atașat cultural la ambasada sovietică din Londra.

---

[1] „Cîrtița" este un agent de penetrație, poreclit astfel pentru că ajunge să se infiltreze și să se adapteze perfect mediului în care se află, fiind de cele mai multe ori un conațional al celor asupra cărora se acționează. „Cîrtițele" sînt o marfă deosebit de scumpă, datorită timpului lung necesar infiltrărilor, 15—20 de ani. *(N.T.)*

Poliakov însuși era un profesionist de elită. Lucra sub această acoperire, care-i oferea posibilitatea unor contacte facile cu Karla. În această calitate, ziua organiza întîlniri de specialitate în universități și societăți culturale britanice, în timp ce preocuparea sa nocturnă era să obțină informații și să-l instruiască pe „Gerald" în baza instrucțiunilor primite de la Karla și Centrul moscovit. În acest scop, Poliakov utiliza oameni de legătură, iar Ivlov s-a întîmplat să fie unul dintre ei pentru o bună perioadă. Măsurile întreprinse pentru securitatea „cîrtiței" erau remarcabile; rapoartele scrise de la Londra către Centru, după codificare, erau fracționate și trimise prin curieri independenți. Din cîte spusese Ivlov, erau săptămîni în care „Gerald" furniza și cîte treizeci de role cu materiale filmate. Alte informații erau transmise prin conversații înregistrate pe bandă, a căror redare necesita aparatură deosebit de complexă. Întîlnirile se făceau fulger, întotdeauna după un alt tipic. După spusele lui Ivlov, „cîrtița" era ofițer superior, cu o funcție de răspundere în Departament.

— Cum motivează acest gest Irina? întrebă uluit Smiley.

— Dragostea pentru mine, sentimentele care s-au născut fulgerător în puținele clipe de desfătare, adăugă Tarr. Iată ce-mi scrie Irina: „N-aș vrea să acuz vreun englez de trădare, tocmai acum cînd, datorită ție, am început să-i iubesc pe englezi. Mă tem pentru siguranța tuturor agenților voștri trimiși în misiuni, sub diverse acoperiri, în est". Încheierea cred că nu vă mai interesează.

— Citește-o, murmură Guillam.

— Fie. Și Tarr, ridicînd notesul mai aproape de ochi, începu: „Thomas, îți spun toate acestea din teamă. Azi de dimineață, cînd m-am trezit, Boris se holba la mine, ca ieșit din minți. În hol, la cafea, alți doi membri ai delegației mă urmăreau cu sălbăticie. Era și cineva de la ambasada noastră la masă. Nu cumva ai făcut o indiscreție? Nu cumva ai vorbit mai mult decît mi-ai dat de înțeles?"

Citind ultimele cuvinte, Tarr se făcuse foarte palid, iar mîinile i se umeziră și-l tremurau ușor.

— Și-acum iată, George, de ce te-am chemat și ți-am adus la cunoștință toate acestea, rupse tăcerea Lacon. Tu trebuie să ne ajuți să facem lumină. Ești cel mai nimerit. Cunoști multe lucruri din vremea lui Control, ai fost doar adjunctul lui, acum, ca pensionar, poți să te miști mai ușor fără a da de bănuit. Ce zici, accepți?

— Dă-mi timp de gîndire pînă dimineață, răspunse Smiley.

— Desigur, desigur, noaptea-i un sfetnic bun. Atunci, la culcare, e foarte tîrziu.

Dimineață, cînd soarele trecuse mult de linia orizontului, Smiley și Lacon încheiau o discuție îndelungată. Ieșiră în parc. Lîngă grajduri, fetița lui Lacon se juca cu un poney. Continuară dialogul :

— Informațiile „Witchcraft" ale lui Percy Alleline mai există ? se interesă Smiley.

— Nu știam că ai avut acces la aceste date, dar dacă tot mă întrebi, îți răspund : da. Sursa se numește „Merlin", iar rezultatele activității sale, „Witchcraft". Departamentul n-a mai obținut vreodată informații atît de bune.

— Se află în continuare supuse acelorași proceduri speciale de pe vremuri ?

— Bineînțeles, și sînt convins că după cele întîmplate se vor lua măsuri și mai riguroase.

— Eu n-aș proceda așa, zise Smiley gînditor. „Gerald" ar putea mirosi ceva și s-ar da la fund.

— De fapt, ai dreptate. Toate posibilitățile noastre de control sînt în mîinile Departamentului, poate chiar în ale „cîrtiței". Nu putem face filaj, nu putem asculta și intercepta corespondența, nu putem lua măsuri de limitare strictă a accesului la secretele mai delicate. A face oricare dintre lucrurile acestea ar însemna un risc de a-l alerta pe „Gerald". E o problemă veche de cînd lumea : pe spion cine-l poate spiona ?

— Dacă n-ai altă soluție, apelează la cei de la securitate. Ei sînt experți și ți-ar face o treabă bună.

— Nu-mi pot permite nici riscul acesta. Avem oameni în teren și nu le-aș acorda nici o șansă dacă s-ar amesteca securitatea.

— Cîți mai aveți ?

— Cu aproximație, șase sute, din care, dincolo de Cortină, vreo o sută douăzeci pe care-i finanțăm. Din hîrtiile care-mi trec prin mînă înțeleg că majoritatea lor sînt activi în prezent. După cum vezi, singurul lucru pe care i l-aș putea spune ministrului apărării este că te vei ocupa tu însuți de rezolvarea acestei chestiuni. La urma-urmei, sînt toți din generația ta, ai obligații și, ca să fiu sincer, nici nu există, pe moment, altă soluție.

Ajunși în preajma grajdurilor, Smiley mîngîie afectuos un armăsar impunător, fără să dea vreun semn că recepționase mesajul.

— Ei, ce zici, accepți ?

Smiley rămase pe gînduri. Privea un punct fix, imaginar, aflat undeva, în coama stufoasă a armăsarului.

— Și tot în legătură cu istoria asta, adăugă după puțin timp Lacon, nu știu ce mă face să cred că rezolvarea este legată de numele lui Jimm Ellis. A fost prietenul lui Bill Haydon, nu ? Mi se pare chiar că au fost colegi și la Oxford...

— În fine, îl întrerupse brusc Smiley pe Lacon, am să fac ce-mi stă în putință...

Smiley rămase singur la capătul îndepărtat al grajdului, sub copacii care-și scuturau roua în adierea unui vînt cald, venit din sud. Încerca să-și controleze respirația și să-și adune gîndurile. Ca o boală veche, supărarea îl luase prin surprindere. De cînd se pensionase, cei de la Departament îi negaseră cu desăvîrșire existența, iar el se detașase de tot ce i-ar fi putut aminti de ei : ziare, foști colegi, cancanuri de culise. După o viață trăită pe seama inteligenței și a memoriei, își dedicase timpul disponibil noii sale profesiuni : de a uita. Acum Smiley se văzu neputincios să mai împiedice torentul de amintiri care îl copleșeau. Haydon — numele acesta veni ca un duș rece. „Am auzit că tu și Bill Haydon, îi spusese odată Martindale, ați împărțit *totul* într-o vreme, inclusiv pe Ann".

Smiley își privi mîinile durdulii, care-i tremurau. Se simțea bătrîn, neputincios ? Ori înfricoșat de misiune ? Sau doar îngrozit de ce-ar putea găsi la capătul ei ?

Primii pași

Peter Guillam era un tip ale cărui loialități erau [illegible] minate de sentimente. Tatăl său, un om de afaceri franc[illegible], făcuse spionaj pentru Departament, iar mama lui fusese cifroare. Guillam însuși, sub acoperirea de funcționar în transporturi, își recrutase mai mulți agenți în Africa, socotită [illegible] unii drept zonă de pedeapsă. Lucrase și la Londra, la [illegible] țiuni speciale.

Ținînd seama de toate acestea, Smiley hotărîse [illegible]

[illegible] rință din propriul [illegible] în primul rînd, [illegible]

[illegible] Departamentului. În al [illegible] ționare, conținînd [illegible]

și ea pensionară, fostă șefă a Serviciului special de urmărire și investigații.

— Poliakov, pronunță el apăsat. Alexei Alexandrovici Poliakov, atașat cultural la ambasada sovietică din Londra. Așa cum ai prevăzut tu, a ieșit din nou din bîrlog. Ce poți să-mi spui despre el ?

Fără să se codească prea mult, Connie își începu povestirea, dar nu cu Poliakov, cum crezuse George, ci cu Stanley, un trădător mărunt, aflat în slujba Centrului din Moscova. Fusese preluat, la mîna a doua, de la olandezi și trimis în Anglia pentru anchetare. Așa cum bănuiseră cei ce acceptaseră tîrgul, Stanley era un mic filon de aur, care le scăpase celor de pe continent, dar nu și unor englezi meticuloși. Stanley trădase în timp ce se afla într-o misiune în Olanda. De profesie ucigaș, fusese trimis să lichideze un fugar rus, care sicîia Moscova. Fascinați de tehnica de spionaj a sovieticilor, olandezii insistaseră la interogatoriu pe obținerea elementelor privind echipamentele destinate îndeplinirii ingratei sarcini. Ignorînd elementul esențial, locul unde se făcea pregătirea, o școală nouă, secretă și total necunoscută în Occident. Cerînd insistent detalii despre această școală, Departamentul a aflat că în interiorul ei exista un minicentru de instruire pentru agenții cei mai conspirați. La acea vreme se aflau acolo cinci ofițeri, unul dintre ei fiind Poliakov, înregistrat, bineînțeles, pe adevăratul său nume: colonelul Gregor Viktorov.

— Șapte ani din nouă, cît a stat Poliakov la ambasada din Londra, nu l-am putut prinde cu absolut nimic, spuse Connie și începu să citeze, fidel, din memorie fișa lui Poliakov: absolvent al Universității din Leningrad, atașat cultural cu rang de secretar doi, căsătorit, dar aflat singur în Anglia, fiu de muncitor, perioada de tinerețe necunoscută. Locuia într-o casă pe care oamenii lui Toby Esterhase o urau, datorită poziției sale ingrate și potrivnice oricărei metode de supraveghere. Își trăia veridic acoperirea. Era cel mai pre- [illegible]

Timp de șapte ani, toți cei care s-au ocupat de el puteau să jure că Poliakov nu era decît ceea ce declara că este, nici o umbră de îndoială nu plana asupra lui. Dintre cei trei atașați culturali, el singur se ocupa la început să ofere flori persoanelor oficiale în ocazii festive. În primele luni, Polia-

[illegible]

[illegible] contra una că Poliakov avea o „cîrtiță" în contact. Afl[illegible] de toate acestea, Percy mi-a ordonat să nu mă mai ocup [illegible] Poliakov.

— Dacă sînt bine informat, Poliakov avea și un [illegible]

— Da, unul Ivlov, [illegible]

[illegible] servea băuturile, dacă Poliakov [illegible]

[illegible] ziu, sub diverse pretexte, apărea și Ivlov.

— Ai raportat și asta?

[illegible] fost împușcat, tu ai fost dat afară, iar Control a murit.

De la Connie Sachs, Smiley s-a urcat în metrou și s-a [illegible] spre [illegible]

[illegible]

[illegible] aflat cu surprindere că [illegible] de pre[illegible] întîmplările din [illegible] mai pre[illegible] [illegible] fa[illegible] ca o [illegible]

„Operația" a fost făcută recent [illegible] Peter. [illegible] [illegible] [illegible] exi[illegible] o notă, care [illegible] așa: Orice întîmplare suplimentară va fi solu[illegible] Departamentului [illegible]

— Vinerea trecută? Dar nu-i asta ziua cînd s-a întors Tarr în Anglia?

— Exact. Și încă ceva: l-am găsit pe Jimm Ellis; este [illegible] doarme și se poartă cam ciudat cu ceilalți profesori. Am să merg să-l caut.

„Voci" din arhivă

Hotelul „Islay" din Sussex Gardens, unde George Sm[illegible] își instalase „cartierul general", sub un nume fals, [illegible] țeles, era un loc liniștit și se potrivea perfect nevoilor [illegible] de moment. Se afla la o sută de pași de gara Paddington, [illegible] traficul zumzăia la picioarele sale, clădirea fiind totuși [illegible] tuată la adăpostul unui petic de verdeață. Camera opt [illegible]

[illegible]

vorba. Smiley dădu drumul unui aparat cu tranzistori, ca să le acopere vocile.

Dimineața, în drum spre serviciu, Lacon venea la Smil[illegible] și lua documentele aduse cu o seară înainte și lăsa cărțile [illegible]

[illegible]

a aflat că anexa se afla în fișetul personal al ministrului apărării.

— Cum se intitulează? insistă Smiley.

— Nu văd de ce te-ar interesa, veni răspunsul tăios al lui Lacon. Este strict secret, de importanță deosebită, și s-a stabilit să aibă o circulație cît mai restrînsă.

— Bine, dar chiar și o anexă secretă are un titlu!

— Aceasta nu are nici unul.

— Nu cumva conține date despre identitatea lui „Merlin"?

— Nu fi caraghios, George! Ministrul nici nu vrea să o [illegible] Nu înțeleg de [illegible] problema care ți-a fost dată [illegible] nu îți va oferi soluția „ecuației" necunoscute.

[illegible]

cu mult înainte ca Smiley să fi devenit adjunctul lui Con-

trol. Fără vreo aprobare din Londra, se [illegible] că Alleline se amestecase într-o combinaţie a americanilor. El avusese întotdeauna pentru americani o simpatie care, de această dată, i-a fost de rău augur. Combinaţia a eşuat, companiile petroliere britanice erau furioase, iar Alleline se văzu nevoit să dea bir cu fugiţii. Atunci, Percy a pretins că intrase în această afacere din ordinul lui Control, dar că acesta, cînd treburile s-au încurcat, l-a lăsat să se descurce singur. După eşec, Alleline a fost rechemat la Londra, dar pentru un om de talia lui nu i s-a putut găsi post decît cel de şef la personal. La vremea aceea, Departamentul se afla într-un puternic proces de transformare. Se vorbea pe la colţuri că urma să se constituie o unitate complet nouă, care să înlocuiască vechea structură. În această atmosferă de [illegible] de director operativ. Cîteva luni mai tîrziu, într-o scrisoare [illegible]

Răsfoind aceste pagini, Smiley zîmbi cînd constată [illegible]

[illegible]

— Uită-te puţin la prostia asta, îi spuse [illegible] Smiley, invitîndu-l [illegible] pagini [illegible]

vînd un exerciţiu naval din Mediterana şi Marea Neagră. Se intitula simplu: „Raportul numărul 1". De luni de zile se [illegible] Departamentul [illegible] Raportul era foarte detaliat, dar conţinea elemente pe [illegible] un [illegible] că ar fi fost autentic. Departamentul primea zilnic [illegible] majoritatea lor, însă, erau materiale de dezinformare trimise de [illegible]

— De unde aveţi raportul? îl întrebă Smiley pe Alleline.

— Percy nu ne poate spune, răspunse Control.

— Analiştii ce părere au?

— Nu l-au văzut încă, se grăbi să precizeze Alleline.

— Şi, totuşi, de unde îl aveţi?

— Percy a şi inventat deja un nume conspirativ, nu-ţi face griji.

— Ce ofiţer are cazul? Cine mai are acces la el?

— Sursa „Merlin", spuse Alleline. Este un informator infiltrat foarte sus şi cu acces la cele mai înalte niveluri ale forurilor politice sovietice. Informaţiile sale au fost codificate „Witchcraft". Identitatea acestei surse este secretă şi nu am voie să o divulg. Este rezultatul unei activităţi îndelungate de cultivare realizată de mai mulţi ofiţeri de-ai noştri. Nu pot să vorbesc deschis pentru că s-au făcut prea multe deconspirări, au fost şi multe căderi. Principiile de bază ale muncii noastre au fost uitate de o bună bucată de vreme...

Smiley se adînci tot mai mult în lectura dosarelor aduse de Lacon. Era descrisă atmosfera din ultimele luni de viaţă ale lui Control, cînd acesta nu spunea nimănui la ce lucra; dacă Smiley întreba pe vreunul din secretari ce face şeful, i se răspundea scurt: „Finalizează un caz".

Timp de şase săptămîni, conform datelor din dosar, raportul „Witchcraft" a rămas fără succesor. Alte secţii ale Ministerului Apărării s-au asociat entuziasmului amiralităţii faţă de raportul iniţial; Alleline persista în a cere limitarea circulaţiei raportului. Cercurile specializate începuseră să-şi

arate nemulțumirea față de lipsa altor informații de [illegible] [illegible] țînuse trei noi rapoarte „Witchcraft“, toate având [illegible] [illegible] [illegible] situația din [illegible] [illegible] U.R.S.S. [illegible] mamentului nuclear. [illegible] Bill Haydon o avea [illegible] dar, așa cu [illegible]

[illegible]

potrivă. Curînd nu s-a mai [illegible] rialele lui „Merlin“ erau [illegible] du-l pe ministru [illegible] „Merlin“ [illegible] de [illegible]

dus informații. Despre întîlnirile comitetului nu existau date, ele lipsind cu desăvîrșire din dosare. Memoria nu-l ajuta nici pe Smiley, întrucît în acea perioadă fusese aproape în permanență plecat cu misiuni în străinătate. Totuși, ceva își aminti. Era prin luna aprilie, cînd Smiley revenise din Portugalia. Îl găsise pe Control terorizat la culme. Dosarele „Witchcraft“ erau împrăștiate în dezordine pe biroul lui, telefonul era acoperit cu o pernă, iar în mijlocul camerei își instalase, asemenea unui ventilator electric, un aparat pentru bruiat interceptările. Referindu-se la documentele din dosarele lui Alleline, Control îi zisese :

— Spune-le, George, că își cîștigă reputația cu o monedă falsă. Să le dovedesc, îmi trebuie timp.

Se caută „cirtița" !

„Erau, deci, trei, plus Alleline", își repeta acum [illegible]

[illegible]

mește banii? Dacă analiștii spun că datele sînt autentice? [illegible]

[illegible]

recrutase la Viena, unde se prăpădea [illegible]
trăind pe ruinele [illegible]

[illegible]

— Să [illegible]

raportului scris era o indicație a conducerii. Mi se pare foarte normal

— Înțelege-mă, George, îmi place să lucrez, dar nu de capul meu. Și, de ce să m-ascund, mai era o problemă : promovarea. Nu că mi-o doream cu orice preț, dar știi, la vîrsta mea, cu experiența mea, era jenant să primesc ordine de la toți tinerii aceștia.

— Despre care tineri vorbești ? Te gîndești la Roy Bland? îl întrebă Smiley. Sau la Percy ? La cine, Toby ?

— George, cînd ai depășit deja vîrsta promovării, oricine îți pare mai tînăr dacă se află deasupra ta.

Sesizîndu-i indispoziția, Smiley se dădu bătut și gîndi că n-are încotro, că trebuie să-și îndrepte atenția spre Bland, știind totodată că, făcînd asta, se mai apropia cu un pas de Bill Haydon.

De îndată ce Toby Esterhase plecă, Smiley se întoarse la hîrtiile de pe masă. Deschise un dosar subțire, intitulat „Subsidii directe în operațiunea «Witchcraft»", unde, „din motive de securitate, scria Alleline, propun ca fondurile pentru această acțiune să provină direct de la Trezorerie". Documentul era aprobat de ministru.

Ca o dovadă că lucrurile nu stau așa, Smiley găsi chitanțe pentru sume scoase direct din buget, special pentru niște călătorii ale lui Toby în diverse capitale europene, toate în scopul culegerii de informații. De fiecare dată, Esterhase nu lipsise mai mult de trei zile din călătorii, unde fusese însoțit de Bland.

Pe Roy Bland, tot Smiley îl recrutase. Tatăl lui fusese docher, iar mama îi murise pe cînd el era copil. Roy își croise singur drum prin școli, căci tatăl său, urînd învățătura, făcea tot ce putea ca să-l împiedice să continue. La trei ani după recrutare, ca urmare a cunoștințelor asimilate în școala Departamentului, dar mai ales datorită originii sale proletare, Roy a obținut, pentru un an, postul de lector în științe economice la Universitatea din Poznan. Era lansat. Din Polonia, a trecut la Academia de științe din Budapesta, iar pentru următorii opt ani a trăit viața agitată a intelectualului mărunt, cu orientări de stînga, deseori agreat, dar niciodată pe deplin crezut. A lucrat, apoi, la Praga, din nou în Polonia, la Sofia și Kiev, după care a fost retras în Centrală, conducînd rețeaua pe care o recrutase în această lungă și grea perioadă.

Întrevederea cu Bland a fost chiar mai scurtă şi mai d[illegible] decît cea cu Esterhase. Roy nici măcar nu s-a ostenit [illegible] mintă. Dosarele nu încercau nici ele să ascundă accesul l[illegible] Bland la „Witchcraft".

„Nu-mi mai rămîne decît Bill", gîndi Smiley. Pînă se încurcase Ann cu el, credea că-l cunoaşte suficient de bine [illegible] care puseseră ochii pe el de o bună bucată de vreme.

Era adevărat, se văzu nevoit să recunoască Smiley, că [illegible] rului în manevrarea agenţilor dubli, ore[illegible]

Poate că totuşi Bill, amantul recunoscut al [illegible] tuindu-şi în memori[illegible]

— Presupun că vrei să mă scuturi în legătură cu [illegible] matul de „Merlin", începu Bill [illegible] Annei ca să-şi petreacă timpul în [illegible]

Ei b[illegible] explica Smiley.

— Credeam că asta e treaba ta, [illegible] răspunse Bill, cu un zîmbet viclean.

— Roy face traducerile, spuse Smiley. Tu întocmeşti notele explicative, totul se dactilografiază la maşina ta de scris.

— Pe Percy Alleline îl excluzi, deci, de la bun început?

— Categoric.

— Asta înseamnă că-l excluzi şi pe „Merlin". Pe el l-ai bănui numai dacă ar fi sursa mea? Ce s-ar fi întîmplat dacă eu, Bill Haydon, aş fi năvălit în biroul lui Control, spunîndu-i că am dat lovitura şi că vreau să lucrez singur? „Frumos din partea ta, Bill, mi-ar fi spus Control, faci cum vrei". Iar pînă acum, în loc să mi te fi trimis pe cap, mi-ar fi dat şi o medalie.

— Dar el credea sincer că Percy se afirmă.

— Aşa este, dar şi eu, la rîndul meu, vreau să ajung şef, m-am săturat să tot fiu jumătate pictor, jumătate spion, este timpul să fiu ceva.

— Şi atunci pe Percy cine-l dirijează?

— Karla, cine? Un individ inferior, cu surse din înalta societate. Eu răspund de zona sovietică; eu mi-am dedicat cei mai buni ani din viaţă, am organizat reţele, am trimis agenţi recrutori. Voi, cei de la etajul cinci, aţi uitat pesemne [illegible] să conduci o activitate în est, în care, uneori, îţi trebuie şi trei zile ca să laşi un mesaj, pentru ca, pînă la [illegible] informaţia [illegible] este că reţelele mele nu sînt prea grozave. [illegible], şi Bill se întrerupse, obosit de pro[illegible]

[illegible]

— Cu ce se ocupă toată ziua? Este ca un pustnic, aleargă şi scotoceşte de unul singur, citeşte toate dosarele alea vechi de cînd lumea, ce naiba urmăreşte? Presupun că asta tot de la „Merlin" i se trage.

[illegible]

— Haide, haide, nu mă duce, sigur că a dat de o pistă. Am o secretară în preajma lui, care, pentru o ciocolată, îmi povesteşte o mulţime de amănunte. Control a studiat dosa-

[illegible]

[illegible] evenimentelor declanșate de operațiunea „Witchcraft" [illegible]

Revenind nemulțumit la masa neprimitoare [illegible]

[illegible] se făcea simți [illegible]

[illegible] după aceea [illegible] „Merlin" [illegible] personalitate [illegible] lui Smiley. „Merlin" [illegible] de terenul în care [illegible] pe majoritatea [illegible] chinuitoare brusc [illegible] la Londra [illegible] a fost cauza apropierii [illegible] a lui „Merlin"? [illegible] „Merlin" [illegible] la Londra [illegible] Smiley [illegible] o dată lista persoanelor care [illegible] „Witchcraft". [illegible] J. P. Ribble [illegible] Îmi permit să atrag [illegible] într-o fa- [illegible]"

Analistul cita nu mai puțin de patru asemenea discrepanțe care, puse cap la cap, îi confereau lui „Merlin" o mobilitate neverosimilă.

J. P. Ribble a fost sfătuit să-și vadă de treabă, dar, într-o [illegible] notă adresată ministrului, Alleline făcea o afirmație extraordinară, care arunca o lumină cu totul nouă asupra operațiunii „Witchcraft": „După cum am mai încercat să vă sugerez, domnule ministru, scria Percy, «Merlin» nu este o [s]ingură sursă, ci mai multe. De aceea, consider de datoria [illegible] să vă atrag atenția asupra necesității păstrării unei dis[creți]i complete privind existența casei din Londra"

Uluit de cele citite, Smiley rămase adîncit în gînduri și i-au trebuit cîteva secunde să audă soneria telefonului. Era Peter Guillam, care, folosind procedura de urgență, îi solicita o întîlnire fulger. Subtilizase dosarul „Testify", referitor [la] scandalul din Cehoslovacia.

[illegible] mai degrabă a anticariat de

[illegible]

pilate.

Impingind uşa din spatele sălii, intră în holul principal. [illegible] un dosar „Testify“, îi explicase Smiley cînd îl trimisese aici. Aşa că va trebui să găsească o modalitate de a obţine toate datele necesare. Prin „a obţine“, Smiley înţelegea, de fapt, „a sustrage“. Rafturile erau din lemn, foarte adînci şi separate între ele prin panouri de placaj. Peter ştia deja că documentele „Testify“ se aflau la numărul 4482 E, ceea ce în- [illegible] despărţituri de la stînga spre dreapta. „Testify“ ar fi trebuit să fie al doilea de la stînga spre dreapta, dar nu avea cum să se convingă, pentru că dosarele nu purtau nici o însemnare pe cotor. Recunoaşterea fiind făcută, Peter îşi scoase [illegible] completate în sala de lectură. Se aşeză, prefăcîndu-se că ci- [illegible]

procedeze [illegible] indiferent, şi [illegible]

[illegible]

În gînd, Guillam începu să măsoare distanţa dintre masa sa şi uşa din spate, unde paznicul moţăia. Aprecie că erau cinci paşi, iar la doi paşi de uşă se afla un dulap masiv cu hărţi. Punîndu-şi un creion între dinţi, luă dosarul „Tes- [illegible] pentru Varşovia şi începu să [illegible] nare. Cînd Alwin, paznicul, intră în încăpere, nici măcar nu-l privi.

— La telefon, domnule, murmură el.

— Ei drăcie, exclamă Guillam, adîncit în studiul hărţii. Cine este?

— Exteriorul. Un garaj cred, în legătură cu maşina dum- [illegible]

Guillam ţinea dosarul „Testify“ cu ambele mîini, părînd [illegible] tele la arhivară, cu creionul încă între dinţi. Alwin plecă înainte şi ţinu uşa, ca să poată trece Guillam, care se pre- [illegible]

[illegible] numărul lor ?" Şi apoi, iritat : „Stai o clipă".

[illegible] şi, ţinînd [illegible] receptorul lipit de piept [illegible] era foarte interesat [illegible] să nu fie înregistrată, strigă portarului :

— Alwin, aruncă-mi, te rog, sacoşa aceea pentru o clipă, [illegible] rog.

— Poftiţi, domnule. Să o deschid ?

— Nu, arunc-o aici, la picioarele mele. Mulţumesc

[illegible] Testify [illegible] dosarul cel fals. Îşi mai făcu de lucru la dulapul cu hărţi şi [illegible] „Testify". Îl înlocui cu cel fals. Pe celălalt, îl depuse în locul [illegible] naşul arhivarei, care urma să controleze dacă dosarul se afla [illegible] era în ordine [illegible]

Smiley faţă-n faţă cu Karla

Unul din [illegible] Karla [illegible] de imigrare. La Departament se aflase ca-[illegible]

[illegible]

[illegible] ...tilnire, „maristul" i-a dat agentului un bilet de avion cu di- [illegible] Rudnev. Pînă să se dezmeticească, autoritățile indiene l-au arestat și l-au închis. L-am vizitat în închisoare, ca să-l fac să încheie „un contract de asigurare", cum îi spunem noi. Nu avea prea mult de ales; rețeaua lui din California fusese [illegible] decimată, americanii lăsînd să se înțeleagă, din nou [illegible]

Karla. L-au compromis astfel în fața șefilor lui și aceștia îi votau acum capul. Totodată, afacerea fusese de notorietate în S.U.A., iar sovieticii detestau publicitatea. Aveam în mîne fotografii cu arestările agenților și copii ale planurilor secrete pe care el le ascunsese la plecarea spre Delhi. Karla era într-o situație dezastruoasă: plecase din țară să lucreze în străinătate, acțiunea eșuase, iar el nu se putea întoarce acasă, pentru că acolo îl aștepta „ștreangul". Nici noi nu-l puteam ține la nesfîrșit în stare de arest, scontam că el ne va solicita protecție. Nu-mi rămînea decît să-l conving de arestarea rețelei din San Francisco, să-i arăt fotografiile din ziare și articolele apărute în presă, să-i vorbesc puțin despre practicile unchiului Rudnev. Mi l-au adus încătușat și îmbrăcat într-o sutană ... Avea o înfățișare modestă; i-ar fi stat bine ca preot. Scund, cu părul cărunt, avea ochi căprui, strălucitori

[illegible]

cova pentru consultări culturale; în al treilea rînd, la puţin [illegible] după [illegible] „Merlin" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „Merlin" [illegible] cumentele studiate, în notiţele pe care şi le făcuse. Bănuiala lui se confirmase: între „cîrtiţa" „Gerald" şi sursa „Merlin" [illegible] bitate îi permitea lui „Merlin" să acţioneze deopotrivă ca instrument al lui Karla şi al lui Alleline, sau mai corect spus, reflecta Smiley, ca agent al Moscovei. Iar în miezul acestei intrigi se afla un mecanism atît de simplu, încît îl lăsa pe Smiley fără grai prin simetria sa. Pentru prima dată, după multe luni, Smiley îşi relua studiul asupra dosarului „Testify" cu inima mai uşoară.

Întrebări şi răspunsuri despre Jimm Ellis

Cum era şi de aşteptat, problema locului de întîlnire între ministru, Oliver Lacon şi Smiley a declanşat o dispută vehementă. George îi atrăsese atenţia lui Lacon că nu era bine să se întîlnească în birourile de la Whitehall, atîta timp cît acesta se afla sub supravegherea constantă a oamenilor Departamentului, fie ei portari, curieri, sau chiar Percy Alleline, în persoană, venit să discute situaţia din Irlanda. Ministrul refuzase atît hotelul „Islay", reşedinţa de lucru a lui [illegible] şi bun prieten al acestuia. Acum se aflau în acest loc Lacon, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] înţeleg ce argument constituie în acest [illegible]

[illegible]

[illegible] „Gerald" [illegible] Moscova [illegible]

— Fir-ar să fie, nu mai înțeleg nimic, declară ministrul. Materialele „Witchcraft" sînt extraordinare. Cu o lună în urmă am fi putut obține pentru ele orice, iar acum băgăm capul în nisip și pretindem că totul este o dezinformare a rușilor.

— N-aș spune că lucrurile stau chiar așa. La urma urmei, am mai avut și noi, din cînd în cînd, control asupra rețelelor rusești și am putea spune că ne-am descurcat foarte bine. Le-am oferit cele mai bune informații de care dispuneam despre rachete și strategie de război. Le-am aruncat agenții de care ne puteam lipsi, le-am asigurat comunicații bune, [illegible] Acesta era prețul pe care-l plăteam ca să ne putem dirija dușmanii. Sînt sigur că și Karla ar face la fel dacă ar avea controlul asupra rețelelor noastre. Ar face chiar mai mult, dacă se are în vedere și piața americană. Ca sovietic, Karla ar da englezilor aproape orice dacă, în schimb, i-ar putea cumpăra pe americani.

Ascultînd ultimele cuvinte ale lui Smiley, ministrul con- [illegible] ieșire, omițînd deliberat să-și ia rămas bun de la [illegible]

— Mi-ai cerut să-ți aduc tot ce găsesc în legătură cu [illegible] prieteni buni, știai? Eu nu-mi dădusem seama [illegible]

[illegible]

[illegible] trei ani într-o misiune la Vientiane. Se prezentase la serviciul personal și terminase cu toate formalitățile, nimeni nu [illegible] plece în concediu, pentru o lună, în sudul Franței, cînd Mc [illegible] și l-a dus la șeful său, în birou.

— Știi exact în ce zi se întîmpla asta? întrebă Smiley.

— Pe 19 octombrie.

— Într-o joi?

— Da, mă gîndeam să plec luni la Nisa. Tu erai la Berlin, știu asta pentru că vrusesem să te invit la un pahar, dar secretarele mi-au spus că ești plecat, iar cînd am verificat în registrul de deplasări am văzut în ce direcție o luasești.

— Așa este, mă trimisese Control într-o misiune. Ca să [illegible] personale.

— L-am căutat atunci pe Bill, dar și el era plecat. Control îl expediase și pe el pe undeva, spuse Sam, evitînd privirea lui Smiley.

— Era la vînătoare de rațe sălbatice, replică ironic Smiley, dar s-a întors.

[illegible] făcuse temperatură cinci zile în șir. [illegible] palid. [illegible]

Nu mi-a spus o vorb[illegible] direct, cerîndu-mi să [illegible]

mânui de acest aranjament. Avea nevoie, motiva el, de un [illegible]

[illegible] serviciu decît să dorm la cine știe ce hotel. Mary a acceptat, [illegible] sem o periuță de dinți și cîteva cutii cu bere.

Sam remarcă în discuție lipsa de animație de la Departament. Deși era o zi obișnuită de lucru, dacă făceai un ocol [illegible] clădirii aveai senzația că era pustie. Cîțiva radiotelegrafiști se aflau la etajul doi, doar la Biroul de codificare se lucra din plin. Acesta era, de fapt, serviciul care asigura permanența. În rest, o mare liniște.

— Stăteam și așteptam de la Control un telefon care nu mai venea, continuă Sam. Am făcut o verificare sumară a paznicilor, după care am verificat registrele de prezență, găsind două dactilografe și un subofițer, care semnaseră, dar, în realitate, erau absenți, ceea ce necesita lămuriri din partea guardului șef. Îngrijorat, am urcat la etajul cinci. În birou, Control era cu Mc Fadean. Aflasem în seara aceea că cineva făcea ceva special pentru Control. Era o problemă de mare importanță. Chiar și după ce se va termina, îmi spusese Control, nu trebuia să comentez nimic cu nimeni, nici măcar Smiley, Haydon ori Bland să nu afle.

— Dar Alleline ?

— Despre Percy, nu mi-a spus nimic. Pe Control trebuia [illegible] era să fiu un soi de intermediar între Control și orice se petrecea în restul clădirii. Dacă apărea ceva, un semnal, un telefon, indiferent ce, în primul moment liber, fără să fiu observat de altcineva, trebuia să urc la el în birou și să-i ra- [illegible]

rupere mai bine de zece ore. Erau cei de la Foreign [illegible] nea că un spion englez fusese ucis de securitatea sovietică, iar complicii lui erau urmăriți. Nu terminasem bine de notat mesajul, cînd Mike Meakin, de la radio, a intrat în birou să mă informeze că în zona radio a cehilor era un infern : transmisiunile erau jumătate codificate, jumătate în clar. Avusese loc schimburi de focuri, undeva lîngă Brno. În prima clipă de răgaz, am alergat la Control. „Cred că ceva nu este în ordine", i-am spus, relatîndu-i totul pe scurt, dar cu precizie. Am trecut apoi de cealaltă parte a biroului său, călcînd pe dosarele împrăștiate și deschise ; puteai crede că [illegible] aveau data dinainte de război. „Spune-i lui Mc Fadean să-mi cheme un taxi și găsește-mi-l pe Smiley", îmi zise el precipitat. „Cu acțiunea ce fac ?" l-am întrebat eu, dar am avut de așteptat răspunsul toată noaptea. „Se poate nega, spunea Control. Amîndoi aveau documente străine. Nimeni nu putea ști că sînt englezi". „Se vorbește numai de un singur individ", i-am spus eu, după care am adăugat : „Smiley este la Berlin". „Cheamă pe altcineva, pe oricine, n-are nici o importanță". Cînd am revenit în biroul meu, ajutorul îmi flutura în față un teanc de buletine sosite în lipsa mea. Patru telefoane [illegible]

Domnea o harababură de nedescris. Cei de la radio ne-au [illegible]

[illegible] în Baywater Street ?

[illegible] Berlin, răspunse Sam.

— Cu cine ai vorbit ?

— Cu Ann. Am cerut să vorbesc cu tine, și mi-a spus că ești la Berlin.

[illegible]

știa unde se afla Bill Hayden. Era urgent. Aflasem că e in [illegible] unde. La urma-urmei [illegible]

— Da, este. Ce ți-a răspuns Ann?

[illegible] Îmi pare rău, George. Roy Bland era la Universitatea din Leeds, în căutare de candidați [illegible] La ora zero și 30 de minute, am primit [illegible] Praga [illegible] [illegible]

[illegible] Perey mi-a spus că sint un mincinos.

— La ce oră a fost asta, exact? întrebă Smiley exaltat. Trebuie să fi fost foarte tîrziu.

Sam îi aruncă o privire, ca și cum ar fi dorit din inimă să-i facă viața mai ușoară.

— La unu și jumătate.

— Nu era cam tîrziu să se fi aflat la un club?

— Pentru oameni ca noi nu, bătrîne.

— Bill merge la Savile?

— Nu știu, răspunse Sam. Era zguduit. Venise știind [illegible]

[illegible] informative primite și le-a citit cu atenție.

— Dar dacă primise mesajul tău la club, ar fi trebuit [illegible] pușcat, aceasta era esența mesajului tău, nu-i așa?

[illegible]

— Nu, pentru că am consumat alcool în timpul serviciului. Au găsit cinci cutii de bere în coșul de gunoi de la punctul de comandă. Mi-au făcut raport. Există un ordin [illegible] biroul ofițerului de serviciu. După scurt timp, un consiliu disciplinar m-a găsit vinovat și am fost concediat.

— Ascultă-mă, Sam, ești și tu convins că în noaptea [illegible] nu-i acolo. După ce a închis, l-a trimis la serviciu. Așa te-ai gîndit, nu?

— Cum așa.

Sam vroi să mai spună ceva, dar se răzgîndi. Resemnat, [illegible]

— La revedere, îi spuse Sam, și ai grijă cum umbli.

[illegible] se opri puțin și ascultă. După care se propti energic în ea. [illegible]

[1] Forțele aeriene britanice (N.T.)

[illegible] de un torent de înjurături într-o engleză stricată.

— Ce dracu-ţi veni să intri pe aici? Nu ştii să citeşti? se auzi o voce cu un puternic accent slav.

— Vă rog să mă scuzaţi, dar m-am mutat de curînd în blocul de vizavi, am un necaz cu maşina şi, văzînd că aici [illegible] depanări, spuse Smiley [illegible] în penumbra, pentru a nu fi văzut prea clar de interlocutor.

[illegible] dreptă spre ieşire.

[illegible]

— Scuză-mă, Max, pentru acest tertip, dar trebuie să [illegible] invitîndu-l să se aşeze pe bancheta din faţă.

— Fir-ai să fii, George, cît pe ce să nu te recunosc! ex[illegible] Max [illegible]

[illegible] cu un cap mai înalt decît Smiley şi avea o voce [illegible] slovace.

— Este vorba de Jimm Ellis, spuse Smiley.

— Am bănuit.

[illegible]

— M-au dat afară cam odată cu tine.

— Îmi pare rău, George. Acum ce faci?

— [illegible] încercat să aflu înainte de a mă [illegible]

[illegible] participat la organizarea [illegible]

Max începu să vorbească, puţin încurcat [illegible] partament nu trebuia să mai ştie.

— Mi-a spus că este necesar să găsesc un pretex[illegible] liber numai trei [illegible]

[illegible] spus, ca austriac. La Brno urma să ajungem pe căi dife[illegible]

[illegible] prin [illegible] Ne-am înţeles [illegible] orelor [illegible]

[illegible] schimbam parolele, şoferul „Fiat"-ului urma să ne arate unde să parcăm autorulota şi să ne ducă cu maşina lui la locul de întîlnire.

— Ţi-a spus Jimm cu cine aveaţi să vă întîlniţi? îl între[illegible] Smiley.

— [illegible] prea multe. Pînă la Brno, [illegible] Max [illegible] s-a desfăşurat conform planului. [illegible]

...team și să mă port ca și cum nimic nu se întîmplase. Am [illegible] hotărît în apropiere și s-a dus la mașină. După ce i-am văzut că s-au recunoscut, m-am îndreptat spre Brno. Acolo, așteptînd într-un restaurant, am auzit un ospătar vorbind despre împușcarea unor contrarevoluționari în pădure. Am ascultat apoi comunicatul de la radio. N-am avut încotro și am așteptat pînă luni. Mă gîndeam că poate apare cineva cu mesajul lui Jimm. N-a apărut nimeni. M-am întors în Londra marți noaptea și, împotriva ordinelor lui Jimm, am încercat să-l găsesc pe Control. N-am reușit. Era în spital și n-am putut afla la care. La scurt timp am fost chemat și anchetat. M-au întrebat cînd l-am văzut ultima dată pe Jimm Ellis și le-am spus că nu-mi aduc aminte. După anchetă, Toby mi-a dat o sută de lire și m-a pus pe liber.

— Lui Jimm ce i s-a întîmplat? tu trebuie să știi. Printre emigranți mai umblă zvonuri. Cum l-a răscumpărat Bill Haydon?

— Nu mai am de mult legături cu emigranții. Știu că pe Jimm l-au împușcat în spate, l-au prins și l-au băgat în închisoare. Mai știu că pentru oamenii noștri de acolo a fost și mai rău. Și Max începu să enumere pe degete agenții din cele trei rețele cehoslovace, care fuseseră prinși și împușcați. Este un preț prea mare, George, atîtea sacrificii pentru un singur englez ciuruit de gloanțe.

— Poate, totuși, nu a fost Jimm. Poate altcineva a trădat rețelele.

[illegible]

— Un Bloody Mary, comandă Smiley. Și [illegible]

— N-am mai întîlnit de mult pe cineva din Departament [illegible]

— Nu-i chiar așa. Dealtfel, am ars scrisoarea ta, de în- [illegible] mânui nimic. Oricum, venise prea tîrziu. Se terminase totul. Nu cred că scrisoarea l-a determinat să te ocolească, continuă [illegible]

— Nu te învinuiesc cu nimic. Eu am greșit, nu trebuia să o fi scris.

— Aiurea! Ai făcut-o spre binele serviciului. Dar poate că te-ai amestecat în cazul Jimm Ellis?

— Da, s-ar putea să ai dreptate.

Se hotărîră să prînzească imediat, întrucît Jerry avea de scris un articol pentru numărul de a doua zi al ziarului pentru care lucra. În timpul mesei, Jerry începu să-i poves- [illegible] Ellis.

Totul se petrecuse cu un an în urmă. Restaurantul „Sport" din Praga era puțin peste posibilitățile ziaristului occidental mijlociu. Majoritatea își făceau veacul la „Cosmos" sau la „Internațional", dar Jerry Westerby alesese „Sportul". Se împrietenise cu barmanul, pe nume Stanislav. Chiar și [illegible] ține ori îi vînduse lui Toby ponturi, care să-l pună pe acesta pe vreo urmă bună, fie și numai afaceri cu valută sau specula la bursa neagră.

— Inițial lucram direct cu Roy Bland, dar mai apoi l-au promovat și am rămas cu Toby.

[illegible]

[illegible] Mie [illegible] pentru că puteam [illegible]. În toată harmalaia aceea, [illegible] se ungliau și se sărutau, tînărul [illegible] de pe [illegible] Brno [illegible] dat [illegible]. Este un [illegible] englez [illegible] spus [illegible] Hajek [illegible] împușcat [illegible]

[illegible] tașul, aplicația s-a suspendat fără motiv. Ordinul suna așa: [illegible] după vreun kilometru de mers. Îi se ordonă să [illegible] drumul. Veneau trupe sovietice de la Brno, într-o grabă teribilă. Cîțiva motocicliști deschideau drumul, apoi un automobil cu șase civili în el, două camioane cu trupe speciale și unul cu cîini de urmărire, cam atît a văzut bătatul. Au ajuns la Brno și aici au primit alte ordine. Au fost puși să scotocească zona în lung și în lat, zile și nopți de-a rîndul. Din loc în loc se întîlneau cu alte unități. Astfel a aflat că rușii căutau doi spioni englezi, unul pe nume Hajek. Făcuseră [illegible] un general. S-a auzit apoi că pe unul l-au lichidat.

— Am impresia că vorbim de două nopți diferite, Jerry, interveni Smiley. În ce noapte au intrat sovieticii în pădure?

— Asta voia și bătatul să-mi spună; după zvonurile care circulau, rușii intraseră în pădure miercuri, dar că pe Hajek nu l-au impușcat decît joi. Din unele surse reieșea că rușii îl așteptau pe Hajek să apară; știau planurile. Urîtă întîmplare pentru reputația noastră, înțelegi? Așa o aprecia și Toby, cînd i-am povestit-o. A doua zi, cînd ne-am revăzut, m-a făcut bucăți. Mi-a spus că, probabil, acolo în Cehoslovacia, am fost atît de beat încît am dat crezare la niște baliverne.

— Bănuiesc că, între timp, se consultase cu cineva, zise Smiley ca să-l ajute. Povestește-mi exact ce ți-a spus.

— Că s-ar putea să fie o intrigă regizată, că și bătatul era un provocator. M-a acuzat că difuzez zvonuri neverificate. Atunci i-am spus: „Toby, bătrîne, eu n-am făcut decît să [illegible]

[illegible] Este treaba [illegible] tone. Eu am să scriu un articol în care voi lăsa să se înțeleagă că nu sovieticii au ajuns primii în pădure [illegible] cealaltă parte. A doua zi l-a sunat pe redactorul șef și i-a [illegible] să nu-mi publice povestea cu Elli. „Orice referire la Elli, alias Hajek, este potrivnică intereselor naționale", [illegible] în încheiere. L-a speriat tare pe șef [illegible] imediat [illegible]?

[illegible] de parte, Smiley, [illegible] de bine pe Jerry, [illegible]

Dacă Toby [illegible] este mai bine pentru [illegible] dar [illegible]

[illegible] un văzut [illegible]

După care, luîndu-și rămas bun, plecă grăbit să-și [illegible]

Nişte date nu prea concludente

Aşteptînd noaptea, singur în camera sa de hotel, Smiley mai luă o dată dosarul pe care-l adusese Lacon ultima oară. Data de la sfîrşitul anilor '50, cînd Departamentul, ca toate serviciile similare din Whitehall, era obligat de concurenţă să analizeze atent loialitatea personalului său. Majoritatea referinţelor erau de rutină: interceptări telefonice, rapoarte de filaj, discuţii cu foştii profesori, prieteni sau colegi ai celor aflaţi în verificare. Dintre toate, un document îl atrăgea pe Smiley ca un magnet; era o scrisoare prinsă în opis, sub titlul „Haydon către Fanshawe, 3 februarie 1937". Mai exact, era o recomandare scrisă de mîna a studentului Bill Haydon trimisă îndrumătorului său, agent recrutor al Departamentului, prin care îl prezenta pe Jimm Ellis drept candidat la recrutare pentru spionajul britanic. Era prefaţată de un text explicativ, făcut de lucrătorul de la personal. „Cei doi, scria autorul prefeţei, fac parte dintr-un club al claselor de sus, în special al foştilor absolvenţi ai Universităţii din Eaton, iar Fanshawe este fondatorul lui". Tenta politică a clubului, din care făcuse parte şi tatăl lui Haydon pe vremea lui, era făţiş conservatoare. Fanshawe era un înflăcărat susţinător al Imperiului, iar „aleşii", potriviţi pentru Marele Joc[1].

„Destul de ciudat", gîndi Smiley. Şi-l amintea [illegible] să faci unele cercetări asupra tînărului Ellis. Probabil că-l cunoşti ca pe un atlet de performanţă. Dar află că nu-l un [illegible]

[1] Activitate de spionaj (N.T.)

[illegible]

[illegible] neaţa, cînd ne-am dus în parc, iar Jimm Ellis a făcut două-[illegible]

[illegible] druматorul lui Jimm dezaproba orice aluzie la Ellis, cum că [illegible]

[illegible] niciodată pe Kalebnikov sau pe alţi emisari ai săi; nu a vorbit cu el în nici o altă ocazie şi nu a mai avut contacte cu [illegible] amintea nici un nume din clubul [illegible]

[illegible] noroc, „va vedea pămînt". Şi adormi.

Omul din autorulotă mărturisește

În lumea lui Jimm Ellis, joia se scurgea ca oricare altă [illegible]

[illegible] na dintre măsurile elementare pe care le luase J[illegible] [illegible] profesion[illegible] să facă [illegible] ceva, dar, la urma-urmei, aceștia nu [illegible] „Lucrurile stau cam [illegible]ște, sigur că îți supravegheează și corespondența, iar [illegible] este o per[illegible] se bucură [illegible] cu serviciile poștale. Atunci, ce-i de făcut? [illegible] la aceeași cutie poștal[illegible] același [illegible] adresă un plic [illegible]ui pe un nume [illegible] un text [illegible] o factură sau o notă de plată de

la [illegible] datele [illegible] e clar că cineva este pe urmele tale [illegible], Toby".

[illegible]

[illegible] discret Roach.

— Bărbat sau femeie?

[illegible]

Dar Roach nu mai scoase nici o vorbă. Jimm porni spre [illegible]tul terenului și se îndreptă spre rulotă. Era calm și in[illegible] zile simțea că cineva îl urmărește. De aceea, luase una din măsurile de rutină, investigînd locurile unde se putea inte[illegible]

[illegible] direcția cimitirului. În umbra ulmilor, era parcat un [illegible]

[illegible] cu grijă. Încuie portiera. Era singur [illegible]

ley era acum unul din puţinii săi colegi de care nu avea de ce să se teamă.

La motelul unde traseseră, Smiley aranjase totul după tipic. Pusese cele două scaune la distanţă egală de [illegible] pe care se afla o sticlă de votcă şi un platou cu somon afumat. Dispoziţia sa, spre deosebire de a lui Jimm, era deosebit de bună, iar mişcările sigure şi precise.

— Cred că ar trebui să ne simţim bine, spuse Smiley zîmbind discret. Ia povesteşte-mi cum îţi place munca de profesor? Ştiu că într-o vreme o doreai grozav.

Jimm evită răspunsul şi se aşeză mai bine pe scaun. Privirea îi alunecă pe sticla de votcă.

— Dar ce s-a întîmplat cu tine de te-ai dat la fund? insistă, din nou, Smiley.

— De ce nu te uiţi în dosar, dacă te interesează, mîrîi Jimm. Nu-mi place jocul de-a cîinele cu pisica. Dacă vrei [illegible]

— Aşa ar fi trebuit să fac numai că, între timp, Control a murit, iar pe mine m-au dat afară înainte să te fi întors tu.

— Doamne sfinte! murmură el, şi faţa i se lumină brusc. [illegible] inima.

— Nu ţi-au spus nici măcar atît? Da, de inimă.

— Cine i-a luat locul?

— Bine, Jimm, dar ce aţi vorbit voi la anchetă dacă nici atîta lucru nu ştii?

[illegible]

Faţa lui Jimm se contorsionase [illegible]

— Şi tu ce naiba mai vrei de la mine, George? Am tras o linie şi gata. Aşa mi-au cerut ei să fac. Am început o viaţă nouă şi vreau să uit totul.

— Care ei, Jimm? Roy, Bill, Percy? întrebă Smiley. Ţi-au spus ce s-a întîmplat cu Max? [illegible]

— Dar cu reţelele ce s-a întîmplat?

[illegible]

cînd te-ai întors? Am aflat că ai încercat să mă vezi înainte [illegible] regulile jocului care te-au împiedicat.

Jimm se ridică de la masă şi-i ceru lui Smiley o fişă. Îi telefonă lui Lacon pentru confirmare. Cînd se înapoie, exclamă:

— N-am putea merge undeva, la aer?

[illegible]

trol şi Jimm avusese loc într-o casă conspirativă din St. [illegible] zise, spunîndu-i să nu aibă încredere în nimeni.

— Ţi-a dat vreun nume?

— Mai tîrziu. La început mi-a zis să mă feresc, în primul rînd, de cei din Centrală. Apoi m-a întrebat ce documente cehoslovace am şi cu cine plec. I-am spus că dispun [illegible]

amănunte. Mi-a atras atenţia că, dacă sînt prins, el nu tre- [illegible]

lucrase la Moscova şi era unul dintre puţinii cehi [illegible]

[illegible] printr-un intermediar pe care acesta îl [illegible]

[illegible]

tombrie

— Control avea vreo idee referitoare la mobilul trădării lui Stevcek? întrebă Smiley.

[illegible] vîndă

— Control verificase ceva din toată povestea asta?

— Nu știu. Mi-a spus doar că generalul era bine docu-[illegible]

[illegible] tînăr pentru gradul său.

— Control îți comunicase ce fel de informații urma să primești?

[illegible] balistice. Ceva politică de culise și...

[illegible] aminti nimic

[illegible]

O asemenea întrebare [illegible] știu că era o acțiune a lui C[illegible] să creadă că ar fi fost o init[illegible]

[illegible]

— Stevcek trebuia să-mi dea un răspuns. El era „cheia" [illegible] colorate cu diverse cerneluri. Scosese pe masă [illegible]

[illegible] următoarea [illegible] directori. Dacă nu puteam să mă întorc după întîlnirea cu [illegible] la serviciile ambasadei sau telefonîndu-i direct. Stabilisem un cod simplu, după un cunoscut cîntecel de copii: Alleline era Tinker (Căldărarul), Haydon — Taylor (Croitorul), Bland [illegible]

— Cum ai primit o asemenea veste?

— Ca pe un trăsnet. Nu-mi venea să cred.

De ce nu? Odată și odată trebuia să se întîmple. Ne avertizam unul pe altul să avem grijă. Reușisem să recrutăm [illegible] ignorînd forța de penetrație a altora.

[illegible] supravegherea nu era, în general, o problemă [illegible] saryk nu și-a făcut griji, dar aici, mai mult [illegible] două femei, care își cumpăraseră bilete înaintea lu[illegible]

[illegible]

babil, gîndi el, vroiau să-i identifice legăturile. Jimm deduse că identitatea de Hajek era deconspirată şi că îi pregăteau o capcană pentru cînd îşi va cumpăra biletul de avion. La Choceň, o localitate neînsemnată, Jimm coborî să-şi ia ceva de mîncare şi observă pe peron cinci bărbaţi zdraveni, înşiraţi pe platforma de beton, ţinînd mîinile în buzunare, făcîndu-se că vorbesc unul cu celălalt. După modul de filaj, Jimm îşi dădu seama imediat că era formula pe care Toby Esterhase ar fi denumit-o „slalom uriaş". Pe jos lucrau în echipe de cîte şapte, autoturismele se schimbau cu repeziciune ; coordonarea era realizată dintr-o dubiţă verde, cu o antenă lungă deasupra. Maşinile pe care le depistase aveau toate cîte un obiect aşezat deasupra bordului, iar parasolarul din dreapta şoferului, lăsat

— În Piaţa Centrală din Brno există un magazin universal nou şi impresionant, povesti în continuare Jimm. Am intrat să-mi cumpăr ţigări, dar sesizînd că sînt urmărit de

[illegible]

zat o manta de ploaie şi o pălărie pe care le-am ascuns în

[illegible]

[illegible] edificat mi-a [illegible] şoferul [illegible] deşi nu [illegible] instrucţiuni [illegible] să pre- [illegible] ă nu vor [illegible]

[illegible] riz. Mi-am scos pistolul. La vreo treizeci de paşi în faţă drumul se lărgea şi se zărea o colibă din trunchiuri de copaci. În rest, nici o mişcare. I-am spus şoferului că vreau să inversăm rolurile : să se îmbrace el în hainele mele, să se

[illegible]

mentară măsură de precauţie şi să hotărască dacă mă primeşte sau nu. Omul nu era prea încîntat de propunere, dar n-avea de ales. L-am ameninţat că, dacă nu face cum i-am

[illegible]

rau spre înaltul cerului. Se trăgea chiar şi cu trasoare, în

[illegible]

[illegible] umărul drept. În [illegible] fotograf, [illegible]
transportul. Mă visam acasă, în St. James, povestindu-i lui [illegible] în ce farsă era să ne băgăm.

[illegible]

[illegible] ce știu. Primul subiect și cel mai la îndemînă era însăși ope- [illegible] ...ubă pe Stevcek. Mai întîi [illegible] mai întîi va nega totul. Apoi va recunoaște că este spion [illegible] sale conspirative, astfel încît, dat publicității, cei de la Departament să știe despre cine e vorba. În continuare, așa cum [illegible]

[illegible] identitatea agenților celor trei rețele din Cehoslovacia.

— Tocmai asta m-a surprins cel mai mult. Nici unul nu [illegible] despre existența „mărului putred".

[illegible]

— Dar despre grafice?

— Nu, la început, nu.

— Știau pentru că le spusese „Gerald" [illegible]

[illegible] direct în miezul lucrurilor [illegible]

[illegible] pe Stevcek [illegible]

[illegible] să dormi [illegible]

atît de adînc erau singurele care îi mai rămăseseră [illegible]

[illegible] țigări „Camel". Nu mai puteam suporta.

— Prin urmare, i-ai vorbit micuțului despre teoria „mă- [illegible]

— Da, n-am avut încotro. I-am dezvăluit cum Control crezuse că Stevcek putea să-l ajute să identifice o „cîrtiță" [illegible]

[illegible] m-au transportat pe un aeroport unde aștepta un avion. Așa am ajuns în țară. Am fost trimis direct la anchete.

— Pe fumătorul de „Camel" l-ai mai văzut?

— Da, la aeroport, înaintea plecării.

— Ce mai voia de la tine?

— Bîrfă. Aiureli despre personalități din Departament. M-a întrebat și el cine urmează la șefie.

— Despre cine i-ai spus, concret?

Vorbiseră mai mult despre Roy Bland. Despre cum se înțelegea Roy cu Esterhase și cu Alleline, ce credea Bland [illegible] bea Roy și ce se va face dacă Bill va înceta să-l mai ocrotească.

— A mai amintit de cineva?

— De Esterhase. Mititelul voia să știe cum putem avea atîta încredere într-un străin.

— Despre mine ce a spus? întrebă Smiley încordat.

— Mi-a arătat o brichetă. Spunea că-i a ta, cadou de la Ann, gravată cu numele ei și cu o dedicație pentru tine. A remarcat că după aventura lui Bill cu Ann dedicația ar fi trebuit modificată. M-am răstit la el, spunîndu-i că nu poate judeca un om ca Bill după astfel de lucruri. El este artist, vede lumea altfel decît noi, cei de rînd. La asta omulețul a rîs și mi-a spus: „Nu știam că pledează atît de bine". N-am mai putut suporta și l-am înjurat, după care i-am zis: „Dacă ați avea și voi un Bill Haydon de partea voastră, ați cîștiga meciul".

— Bine i-ai mai zis, remarcă într-un tîrziu Smiley, ca și cum ar fi comentat o dispută îndepărtată. Și care au fost concluziile tale în urma acestei acțiuni? Îmi poți da niște indicii, suspiciuni, ceva?

[illegible]

— Știu, îl întrerupse Smiley, ești omul de acțiune prin [illegible]

[illegible]

— Am așteptat acolo ca să apară Control [illegible]

[illegible] mi-a dat 1000 de lire și mi-a ordonat să nu discut cu nimeni, pentru că se întreprindeau măsuri la cel mai înalt nivel și le puteam strica. „Poartă-te ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat". Și așa am procedat.

— Toby a făcut referiri concrete la cîntecelul cu Tinker și Taylor?

— Bineînțeles.

— Dar Bill cunoștea legenda asta?

— Nu, el era plecat din țară.

— Cine ți-a spus?

— Toby.

— Deci, nu l-ai mai văzut pe vechiul și bunul tău prieten după „Testify"?

— Dispăruse fără urme. Regret că nu am fost aici la plecarea sa. Control mă îndepărtase cu bună-știință.

— Dar tu, de ce mă căutai?

— Am simțit că treaba în care mă trimitea Control era puțin cam dură. Voiam să mă consult cu tine referitor la dispozițiile primite.

[illegible]

[illegible] carte poștală [illegible] detenției, cealaltă înfățișa un individ care asistase [illegible]

— Puțin înainte de plecarea mea, răspunse Jimm. Ne-am întîlnit parcă pe un hol la Departament.

— Și ce ați discutat ?

— Lucruri fără importanță.

Smiley îl duse pe Jimm pînă în apropierea școlii, unde se afla autorulota. Pe drum se gîndea cu regret că, după 30 de ani de activitate, Jimm era aruncat ca o măsea stricată, deși nu avea nici o vină. Fusese un cobai.

Obosit, Smiley înnoptă la hotelul „Castle", din Taunton, și înainte de a adormi îl revăzu pe Karla interogîndu-l abil pe atașatul Poliakov, întrebîndu-l de soarta „cîrtiței" sale, „Gerald". Deodată, Toby dădu buzna în cameră, cerîndu-i agentului-boos să uite totul despre Tinker și Taylor, despre inițiatorul acțiunii „Testify", acum mort.

Veriga principală a fost găsită

[illegible]

[illegible] ...ndal, „Gerald", să zicem, ajunge la [illegible]

[illegible] bine valorile și avantajele [illegible]

[illegible] Smiley se pregătea sufletește pentru confrun- [illegible] casă [illegible]

Tocmai traversa holul, cînd auzi soner[illegible] lui To[illegible]

[illegible]

acolo, fie că te-ai gîndit la toate. În această meserie, natu-

[illegible] ragerie. Şi, după o pauză: Din cîte s-a spus,

[illegible] ce se aşeza comod într-un fotoliu. Şi crezi că l-am putea fo- [illegible]?

[illegible]

— Am auzit de el şi mi-a plăcut comportarea. Cred că n-are nimic greu pe suflet.

[illegible] iar Guillam avu sentimentul ridicol că îl minte cam mult. Spre uşurarea sa, auzi din nou soneria şi se duse să deschidă.

— Îmi pare rău pentru această înscenare, Toby, spuse Smiley, abia trăgîndu-şi sufletul, după ce urcase atîtea trepte. Şi-acum, ridică mîinile. Peter, te rog să-l percheziţionezi. Vezi dacă are pistol.

— Ai venit singur? îl întrebă Guillam, sau te mai aşteaptă cineva în stradă?

— Sînt solo, zise Toby zeflemitor.

— Mi s-a părut totul în regulă, interveni Smiley şi, pentru mai multă siguranţă, privi strada de după perdea. Aş vrea să te întreb ceva, Toby, în legătură cu ce se întîmpla acolo la noi în Departament. Se poate?

Esterhase nu făcu nici o mişcare. Mîinile sale micuţe se odihneau cuminţi pe braţele din lemn ale fotoliului.

— Nu trebuie să te fereşti deloc, nu sîntem înregistraţi. Exista ceva, Peter?

— Nu, am controlat bine, veni scurt răspunsul lui Guillam.

— S-a întîmplat acum doi ani, începu Smiley. Percy [illegible] înlature. Îţi aminteşti perioada?

Esterhase dădu aprobativ din cap.

[illegible] Nu aveam suficient de lucru în exterior, [illegible]

[illegible] În [illegible]

[illegible] unde[illegible] neavînd ce spune, mai mult a ascultat. Alleline are foarte [illegible] cunoştinţe despre zona europeană şi aproape deloc [illegible] comunişti, şi atît. Corect?

[illegible] cum ar fi vrut să spună că el nu îşi discută superiorii.

— În schimb „Gerald" este expert în problemele zonei [illegible]

[illegible] oraţi de amploarea pierderilor operative. Ceva pare să [illegible]

[illegible] sînt decimate şi orice acţiune nouă [illegible]

[illegible] tor care deconspira toate operaţiunile. Dar a a[illegible]

[illegible] cu limba

[illegible] „Gerald". Numai că cu unul nu [illegible]

— Sînt convins, răspunse Esterhase.

În continuare, „Gerald" i-a spus lui Percy: „Eu şi [illegible]

[illegible]

decît din dosar.

[illegible]

— Ce spuneam? Ah, da, „Merlin" nu-i o singură sursă". [illegible]

Sarcina lui „Merlin" era să obţină informaţiile şi să le transmită în vest, următoarele luni făcînd dovada unei remarcabile abilităţi în acest sens. A uzat de toate metodele şi mij- [illegible] secrete, micropuncte în scrisori aparent nevinovate, căsuţe [illegible] să aibă acces la identitatea sursei. Dar niciodată nu s-a re- [illegible] doar cît urăşte agentul-boss aparatele de transmisie. Dar

[illegible] mult, [illegible] îndoieşti [illegible] puţin de [illegible]

[illegible] Londra. Mă urmăreşti, Toby?

[illegible] cînd a fost în concediu la Moscova?

— Ţi-am spus că nu mai aud nimic.

[illegible] ţiunilor lui „Merlin" era supersecretă. [illegible] numeros, lucru inevi- [illegible]

lizo și circulația materialelor [illegible] numai ele, un număr [illegible] caz transcriptori, [illegible] și [illegible], lucru care pe [illegible]

[illegible] Oare [illegible] era condu[illegible] De un[illegible] din [illegible] sus ? Cine [illegible] ? Voi [illegible] Percy Alle[illegible] și Roy [illegible] puțină [illegible] a modului [illegible] la o casă [illegible] întîlnirile [illegible] minuțios. Cine [illegible] Toby ? Cine [illegible] dirija pe [illegible] Percy [illegible]

[illegible]

[illegible] și Poliakov se înțelegeau foarte bine. Uneori îl [illegible] el, alteori îl trimitea singur. Era o [illegible] care o aranjau între ei. Roy, în calitatea sa de expert în economie, avea ce să discute cu Poliakov. De săr-[illegible]

[illegible]

[illegible] care se vedea cu el fiind și aceea de a-i asigura stocul de filme. Pachete de filme neexpuse și sigilate, care, bineînțeles, proveneau din Departament. Spune-mi, Toby, numele de Ivlov îți este cunoscut ?

— Sigur, George, îl cunosc personal.

— Cine a ordonat ca rapoartele de filaj asupra lui Ivlov să fie distruse ?

— Eu.

— De la tine putere ?

Toby începu să zîmbească.

— Ascultă, George, în ultimul timp am mai sărit și eu pe scara ierarhică și pot lua și singur decizii.

— Eu aș spune mai curînd că primești ordine fără [illegible]

Lui Esterhase îi displăcu formularea.

[illegible]

[illegible] dăduse deoparte, avea mare importanță pentru [illegible] toate ocolurile pentru a ajunge la ea [illegible]

Ce-ți cer eu este foarte simpl[illegible] știu exact cine este „cetățea[illegible] din [illegible]

[illegible]

[illegible] Departamentul [illegible]

[illegible]

— Adu-l pe Lacon aici. Și pe Alleline, pe Bill Haydon. [illegible] ganizează [illegible]

[illegible] fost o acoperire grozavă. Ești de [illegible]

[illegible]

„Witchcraft" n-ar fi de valoare? Niciodată. Sînt de cea mai bună calitate. Eu unul fac ce mi se spune. Mi se ordonă să fiu agentul lui Polîakov, o fac; să-i dau firme, i le dau. Am o poziție foarte dificilă și primejdioasă.

— Îmi pare rău pentru tine, Toby, spuse Smiley, aflat din nou lîngă fereastră, de unde urmărea atent piața [illegible] sigur că ai venit neînsoțit, întrebă el, aflat încă lîngă perdea.

— Pe cuvîntul meu, George.

— Ce ai folosi pentru o acțiune ca aceasta? Mașini?

— Nu, filaj pe jos. Aș plasa un autobuz undeva mai [illegible]

— Cîți oameni?

— Opt, zece. În aceste zile, poate nouă. Este Crăciunul și sînt și mulți bolnavi, răspunse el morocănos.

— Dar unul singur?

— Niciodată, ești nebun?! Crezi că m-am prostit?!

Plecînd de la fereastră, Smiley [illegible] din [illegible]

[illegible]

— Tot Alleline ți-a spus să [illegible]

— Parcă. Sau poate Bill, ori [illegible]

Toby își avea deja pregătit următorul său discurs și [illegible]

— Dacă este ceva ce pot face, ceva practic, sînt gata să te ajut, George. Îmi face chiar plăcere, dar trebuie mai întîi să [illegible] cu Lacon. Tot ce-mi doresc este să lămurim problema asta. Numai și numai de dragul Departamentului. Nu [illegible] nimic pentru mine.

[illegible] cu Polîakov? îl întrerupse Smiley.

— În strada Lock Gardens nr. 5.

— Stă cineva acolo?

— Doamna Mc Craig [illegible]

— Da. Mc Craig face înregistrările.

[illegible] că mă duc acolo, că [illegible] că voi utiliza aparatura. Anunță că [illegible] mit o misiune specială și trebuie să facă tot ce-i cer [illegible]

[illegible] unei întîlniri fulger cu Polîakov?

[illegible]

— Nu știu.

— Vrei să spui că nu-i interceptaţi telefonul ? Aş vrea [illegible] Crezi că te-ar suspecta la Departament ?

Esterhase negă energic din cap.

— Sînt convins că nu vrei să fii implicat. Îţi vei petrece [illegible] de tine ; ai mîncare în frigider.

Sub controlul lui Guillam şi al lui Smiley, Esterhase telefonă la Departament şi, puţin misterios, ceru „relache" pentru următoarele trei zile. Apoi formă un alt număr şi aşteptă. Se auzi un clinchet :

— Bună ziua, stimată doamnă, spuse el degajat, văd că m-aţi recunoscut. Astă-seară vă trimit în vizită un vechi [illegible]

Ieşind în hol, Smiley îl trase de o parte pe Peter şi îi spuse în şoaptă :

— Aş vrea să mă contrafilezi puţin. Dă-mi un avans de cîteva minute şi după aceea ne vedem în colţ, la Marlowes [illegible]

Guillam aşteptă, după care ieşi în stradă. Burniţa încet, ceea ce reducea mult vizibilitatea. Se îndreptă spre locul indicat de George, traversă, îşi cumpără un ziar şi, mergînd agale, observa trecătorii, bicicliştii şi maşinile din faţa lui. Cînd ajunse în dreptul lui, George Smiley îl întrebă :

— Este vreo echipă ?

— Nu, n-am văzut nimic.

— Peste 200 de metri voi traversa. Fii atent ; caută.

Privindu-l pe Smiley cum traversează brusc strada, ca [illegible]

„Cîrtiţa" a căzut în cursă

În Piaţa Cambridge, lumina era gălbuie, iar de la etajul trei al magazinului de îmbrăcăminte, unde se afla Mendel, acoperişul Departamentului strălucea ca şi cum ar fi fost lustruit. Era aproape miezul nopţii şi trecuseră trei ore de cînd Smiley îl pusese să vegheze.

De la fereastra putea vedea întreaga panoramă opt sau nouă drumuri şi alei inegale, care, fără vreun motiv întemeiat, îşi aleseseră Piaţa Cambridge ca punct de întîlnire [illegible] mai cercetă o dată clădirea din faţa lui, care părea chiar mai [illegible] lulă, iar Mendel ştia de la Smiley că aceea era [illegible]

[illegible] teatrul, Mendel, după descrierea făcută de Smiley, îl re- [illegible] dub [illegible] la etajul cinci şi un luminator în loc de fereastră. Lumina becului se [illegible] după [illegible] galbenă. Luînd receptorul de pe podea, spuse încet :

— A venit Tinker, după care îi citi numărul taxiului.

— Cum se comportă, întrebă Smiley, de la celălalt capăt al firului.

— Foarte grăbit, spuse Mendel.

În acel moment, în apropierea aleii principale se opri un alt taxi şi o figură înaltă şi lentă urcă cu precauţie treptele din faţă, ca şi cum ar fi suferit de inimă.

— A apărut şi Taylor, şopti Mendel în telefon. Stai puţin, uite-l şi pe Soldier.

Un „Mercedes" 190 stopă la 100 m în stînga intrării principale şi [illegible] Cîteva clipe mai tîrziu se mai aprinse o lumină la etajul patru. Era Roy Bland, ajunsese în birou.

„Ce mai trebuie să aflu acum este cine pleacă", gîndi Mendel.

[illegible] casă conspirativă, avea, pe o distanţă de 30 de metri, trei [illegible] troliere şi este tot timpul plecat.

Fix la ora 21, Millie Mc Craig deschise uşa pentru a-i [illegible] deja [illegible] Hamburg [illegible]

[illegible] două perechi [illegible] de la etaj. Fiecare pereche este conectată [illegible] magnetofon [illegible] cameră se afla un raft metalic, [illegible] magnetofoane. La parter, Millie [illegible] pătoarele întregului sistem de [illegible] care odată deschis, punea automat în funcţiune magnetofoanele cînd cineva începea să vorbească.

[illegible] tic, pe care se aflau montate întrerupătoarele, privi [illegible] gazda îi telefona lui Lacon.

[illegible] Smiley [illegible] calm conducea totul [illegible] lofit, stinse toate luminile şi-şi reluă locul în fotoliu [illegible] dată în întuneric. Doar la fereastra bătrînei se [illegible] mină palidă, gălbuie.

[illegible] Smiley, aşezat în foto- [illegible]

— E ceva ? îl întrebă pe Mendel, ridicînd recept [illegible]

— Nu, nimic [illegible]

Aşezînd receptorul la loc, îşi [illegible] dica şi aşteptă [illegible] comunica urgent [illegible]

Smiley își privi ceasul și zise

— Acum închid. În zece minute este aici.

Guillam zări trei semnale luminoase la unul din geamuri și înțelese. „Cîrtița" era pe drum. În apartament, Smiley mai controlă o dată totul. Deschise ușa de la bucătărie, care dădea spre camera de zi și sufragerie. De aici, avea o mai bună legătură cu Guillam, cît și posibilitatea de control asupra locului de întîlnire. „«Cîrtița» trebuie să sosească prima", gîndi el, și va face pe gazda. Așa este protocolar.

Deodată auzi o portieră trîntită și niște pași pe pietrișul aleii, viguroși și hotărîți. Se opriră. „Ești suspicios, «Gerald», gîndi Smiley. Ești o «cîrtiță» bătrînă și simți cînd ceva nu este în regulă". Dar imediat auzi cheia în broască și se liniști. Ușa se deschise și cineva intră. Smiley văzu prin deschizătura ușii de la bucătărie o lumină palidă. O a doua mașină opri în apropiere. Se auzi, din nou, clanța închizîndu-se și zgomotul sticlelor de lapte pe masa din hol. Se lăsă apoi brusc o tăcere adîncă. După care se auziră voci. La început, [illegible] turile.

— Care este acoperirea pentru cazul în care vom fi tulburați ? întrebă el, într-o engleză corectă.

— Nu trebuie să ne facem probleme, veni răspunsul. Dar Smiley nu reuși să recunoască vocea.

— Întrerupătorul în ce poziție este ? Vrei să verifici ? interveni, din nou, Poliakov. Mulțumesc. Ce bei ?

— Whisky, veni răspunsul, unul dublu și sec.

[illegible]

„E Bill Haydon, murmură Smiley. Omul acesta, gîndi el [illegible] să împartă și să cucerească, ale cărui viziuni și ambiții se [illegible]

[illegible] nue. Lacon se afla acolo, îmbrăcat într-o haină ponosită și cu o servietă în mînă.

— Au venit, sînt acolo, zise el, trăgîndu-și sufletul. „Gerald" este în cursă.

— Fără vărsare de sînge, îl avertiză Lacon. Totul să se desfășoare în liniște.

Guillam nu se osteni să răspundă și se îndreptă spre col- [illegible]

Guillam auzi în spatele său vocea politicoasă a lui Smiley, [illegible] capului, pînă la venirea lui Percy Alleline.

[illegible]

o parte secundară față de [illegible] scop pentru care Smiley or- ganizase întîlnirea: să-l convingă pe Alleline că trădarea lui Haydon îi oferise Departamentului ocazia să ducă tratative cu Karla în termeni [illegible] dacă nu și profesionali, pentru [illegible] agenților arestați din rețelele pe care Haydon le vîndase. Smiley nu era împuternicit să conducă aceste tran- zacții și nici nu putea s-o dovedească, se gîndea că Esterhase, [illegible] și Alleline erau mai bine informați ce agenți se mai aflau, teoretic, în viață.

În vreme ce Smiley făcea aceste reflecții, Alleline și [illegible] se retrăseseră cu Polyakov în [illegible]. [illegible] pe Haydon [illegible] deliberate [illegible] Alleline îl [illegible] pe Lacon, care nu dorea să participe la [illegible] [illegible] Lock Gardens [illegible] colonelul Polyakov se va consulta cu [illegible] probleme legate de [illegible] precară.

Oprirea unei mașini în fața casei cu numărul 5 între- rupse pentru un moment [illegible] Venise [illegible] de [illegible] [illegible] fereastra a [illegible] care-l [illegible] pe Haydon.

În zilele care au urmat, în Departament [illegible] [illegible] Percy Alleline a [illegible] din funcție [illegible] Pete [illegible] în Centrală

Ancheta

Într-o dimineață a treia de la evenimentul din Lock Gardens, Smiley a fost chemat de Lacon să participe la an- chetă. Era și o [illegible] a lui Haydon. În acest răstimp, Bill nu [illegible] o vorbă [illegible] timpul era tot mai scurt. Declarase că, dacă Smiley [illegible] confesorul său, va spune [illegible] despre [illegible]

[illegible] de anchetă [illegible] pe Haydon [illegible] de [illegible] [illegible] și se [illegible] [illegible] [illegible] pe [illegible] sau [illegible] De mai multe ori [illegible] pentru a opri [illegible]

— Ar fi cazul să te [illegible], spuse Smiley, după ce se așeză pe un [illegible] Vei [illegible]

[illegible] coresponden- [illegible] Alleline să grăbească tră- dența de la club [illegible] de parlamente pentru tra- tativele [illegible] Karla [illegible] Haydon [illegible] spusese [illegible] Smiley [illegible] [illegible] de [illegible] Se referea

Declarația [illegible] mai ales la „moartea” lui. nu atît [illegible] Occidentului [illegible] Statele [illegible] spuse [illegible] Hay- [illegible] și Smiley [illegible] erau sin- [illegible] [illegible] propriul său [illegible] [illegible] de [illegible] La Oxford [illegible] se ducea [illegible] vreme [illegible] Din 1945 [illegible] cu încetul, [illegible] Anglia [illegible] era de fapt. Cum și [illegible] simplu că dacă Anglia ar [illegible] unde, era un mister. [illegible]

[illegible] „Atl[illegible]
în rău cu nimic. Se întreba adesea de care parte ar fi fost [illegible]

[illegible]

eforturile pe linia convingerilor.

Cam atît au reușit să discute în prima zi. Gura lui Haydon se acoperise cu o spumă albă și începuse să plîngă. S-au înțeles să se întîlnească a doua zi, la aceeași oră.

Întorcîndu-se acasă în Bayswater Street, Smiley avu din nou impresia că este urmărit și încercă să-i dea lui Mendel numărul unei mașini, care-i atrăsese atenția în două rînduri, pentru a face imediat cercetări. Se culcă tîrziu și dormi agitat. Se trezi la cinci, iar la opt se afla în camera de anchetă, unde-l găsi pe Haydon într-o dispoziție de zile mari. Anchetatorii nu-l mai sîcîiseră, i se comunicase că s-a căzut de acord asupra schimbului de prizonieri și, în cel mult două zile, va pleca la Moscova. În legătură cu dispariția sa, îl rugă pe Smiley:

— Să spuneți că am fost trimis într-o misiune, undeva, în est. După cîțiva ani, puteți anunța că am fost prins sau mort!

— Cred că nici nu avem altă soluție pentru a încheia onorabil povestea asta, spuse Smiley, cu regret în glas.

Aranjamentele fiind făcute, Haydon intră în ceea ce Smiley numi detalierea declarațiilor. Dar Bill refuză să facă referiri la recrutarea sa, la îndelungata legătură cu Karla.

— Cînd v-ați cunoscut? insistă Smiley.

Dacă ar fi fost să-l creadă, din 1950 încoace acesta ofe-

[illegible]

destule era [illegible] suportat. Refuzase [illegible]
fotografice [illegible] e sau plata în [illegible]
donează, pr[illegible] lui „Merlin". Sm[illegible]
cu pîna și [illegible] rui pe care i le [illegible]
meticulos [illegible] din bogata sa act[illegible]
contură fa[illegible] Karla, cît și Hayd[illegible]
trol bănuiește ceva în legătură cu „[illegible]" din Departament
În două rînduri fusese foarte aproape de adevăr și, dacă n-ar fi reacționat prompt Karla, „Gerald" ar fi căzut [illegible]
Așa s-au născut mai [illegible] „Merlin" și apoi operațiunea [illegible]

[illegible] asigura succesiunea [illegible]

[illegible]

Whitehall. [illegible]
tamentul în poziția de instrument principal împotriva [illegible]
[illegible] Unite ale Americii [illegible]

[illegible] ? îl întrebă Smiley.

[illegible] ația în funcție de scopul urmărit [illegible]
[illegible] „Witchcraft" și [illegible]
[illegible] în aceste domenii [illegible]

[illegible]

— Oferta inițială a presupusului general Stevcek a fost reală ?

— Nicidecum, a fost o combinație a lui Karla de la bun început. Stevcek există, bineînțeles, dar n-a făcut nimănui vreo propunere. Aveam nevoie să fim siguri că Control va reacționa și să știm și pe cine va trimite. Nu-l puteam lăsa să aleagă pe oricine ; era nevoie de un om de valoare pentru ca legenda să țină. Aveam convingerea că se va opri asupra cuiva din afara Centralei și care vorbea ceha. Ne-am dorit să fie un veteran al Departamentului.

— A fost frumos că l-ai răscumpărat pe Jimm. Apropo, înainte de a pleca în misiunea „Testify", a venit să te vadă ?

— Da.

— Ce a vrut să-ți spună ?

Pentru multă vreme, Haydon ezită, iar, în final, nu răspunse. Smiley citi răspunsul în ochii lui, care se goliseră brusc de orice urmă de omenie. Umbra vinovăției i se vedea pe față.

— Venise să te avertizeze, zise Smiley, pentru că te iubea. Să te avertizeze. Așa cum venise și la mine să-mi spună că Control a înnebunit, dar nu m-a găsit. De ce l-ai răscumpărat ? Numai în contul unei prietenii trecute ? Pentru că era inofensiv și tu aveai toate atuurile ?

— Nu numai pentru asta, explică Haydon. Atîta timp cît Jimm se afla într-o închisoare cehă, toți s-ar fi agitat și l-ar fi considerat soluția evenimentului. Întors acasă, tot Whitehallul ar fi conspirat în privința lui ; așa se întîmplă cu repatriații.

Înainte de plecare, Smiley îi mai puse o întrebare care-l interesa.

— Va trebui să mă despart de Ann. Vrei să-i transmit ceva în mod special ?

— Ann a fost ideea lui Karla, explică Haydon. Și-a dat seama de la început că reprezinți cea mai mare primejdie pentru „Gerald". A recunoscut întotdeauna că ești foarte bun, dar că ai acest unic preț : Ann. Karla s-a gîndit că dacă aș fi fost cunoscut în Departament drept amantul Annei, te-ai fi temut să mă acuzi sau să mă bănuiești în alte privințe. Chiar

în noaptea declanșării acțiunii „Testify", Karla mi-a ordonat să fac tot ce pot și să-mi petrec o parte din seară cu Ann, ca măsură de siguranță.

— De fapt, lucrurile s-au cam încurcat în seara aceea, și Smiley își aminti de cele ce-i spusese Sam Collins, ofițerul de serviciu.

— Noroc că n-a verificat nimeni, spuse Haydon, luîndu-și o țigară din pachetul lui Smiley.

Lovitură de teatru

Smiley se urcă în mașină, conduse fără țintă timp de o oră, mîncă la un han și se întoarse la Londra. În ușa apartamentului îl aștepta Lacon. Nu-i spuse nimic și-l invită în mașină. Intrară în curtea unde se aflau camerele de detenție. Pe un teren din apropiere, luminat de cîteva becuri puternice, pe o bancă, se afla Bill Haydon. Purta o pijama în dungi, iar deasupra un pardesiu. Ochii îi erau larg deschiși, iar capul, aplecat într-o parte, într-o poziție nefirească.

— Cum s-a întîmplat ? întrebă Smiley pe șeful anchetelor.

— La 22,30, Haydon s-a plîns paznicilor de dureri de cap și greață, cerîndu-le să-i dea voie să facă o plimbare. Întrucît cazul său era considerat ca închis, nu s-a gîndit nimeni să-l însoțească. Așa că a ieșit singur în parc. Abia după o jumătate de oră paznicii s-au sesizat că întîrzie și au ieșit să-l caute. L-au găsit unde se află acum. Paznicul a crezut mai întîi că a adormit. Aplecîndu-se asupra sa, a simțit miros de alcool și a crezut că-i beat. Abia cînd a încercat să-l ridice, capul i-a alunecat, inert, într-o parte și și-a dat seama că era mort.

— A primit vreun mesaj în timpul zilei ? întrebă Smiley.

— Nu, dar i-a fost adus costumul de la curățat și este posibil să fi avut ascuns în el vreun mesaj, o invitație la întîlnire, în parc.

— Cine o fi făcut-o ? întrebă ministrul, cînd ajunse lîngă Smiley. Probabil să-l împiedice să vorbească.

— N-aș crede, zise George. Se știa că în zilele cît a stat aici, Haydon n-a putut să tacă.

— Atunci cine ? interveni Lacon.

Toți așteptau răspunsul de la Smiley, dar acesta rămăsese tăcut, pe gînduri. Proiectoarele se stinseră și grupul se deplasă nehotărît spre mașinile de lîngă poartă.

— Ne-am putea lipsi de el ? întrebă ministrul pe Lacon.

— Da, e cetățean sovietic și cred că e mai bine să și-l ia ei. În privința rețelelor, am căzut toți de acord că a fost o pierdere mare...

Amintindu-și de toate acestea, în singurătatea apartamentului său, Smiley avea sentimentul ciudat că îl privea pe Bill Haydon prin cealaltă parte a unui telescop.

Plecînd de la King's Croos, avea impresia că-l plăcuse pe Haydon și-l respectase : fusese, la urma-urmei, un om care avusese de spus ceva și spusese. Smiley încercase să-l considere pe Haydon un romantic, un intelectual, pentru care Moscova era o adevărată Mecca. Gustase din teoriile bine fundamentate ale lui Karla și i-a fost ușor să treacă de partea lor. Dar și lui Bill i-a plăcut jocul acesta : actor pe o scenă secretă, manevrînd o lume împotriva alteia ; erou și scenarist, deopotrivă.

Smiley se gîndi apoi la Ann. Cum va primi ea vestea morții lui Haydon ? Îi trimisese o telegramă imediat ce a aflat. Dar, pentru ea, Bill murise încă din momentul arestării. Smiley se ascunse mai bine în așternut. Vroia să doarmă, să uite totul. Evenimentele de peste zi îl copleșiseră. Închise ochii, dar în minte îi reveni imaginea lui Karla. Murmură : „Nu sîntem chit, domnule !".

CUPRINS

Redactor: col. GHEORGHE ȘTEFAN
Tehnoredactor: STOIAN RADU
Corector: plut. CÂRSTOIU DAN

Comanda nr. 51492 Dat la cules: 26.10.1981
C. nr. 333/1981 Bun de tipar: 15.06.1982
Lucrarea conține 96 pagini.